

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | prosinec 2016 | číslo 2 | ročník 26

téma

Univerzitní
Olomouc

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

Navštivte UPoint...

UPoint – prostor v srdci Olomouce jako stvořený pro setkávání, práci i odpočinek. Místo, kde naleznete celou řadu upomínkových předmětů, na nichž se podíleli studenti a absolventi UP, šikovní tvůrci a producenti z blízkého a vzdáleného okolí.

UPoint

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého
dům U černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc
www.upoint.upol.cz

obsah

- 2 — Univerzitní Olomouc
- 6 — Odborníci debatovali o roli sociálních pracovníků ve společnosti
- 6 — Filozofická fakulta nabídla Indonéska studia se zaměřením na cestovní ruch
- 7 — O Aplikační centrum BALUO byl při jeho otevření velký zájem
- 7 — Fakulta zdravotnických věd otevírá nový obor Zdravotnický záchranář
- 8 — Pedagogická fakulta vydala k výročí almanach
- 8 — Odborníci ze čtyř kontinentů diskutovali o nucené masové migraci
- 9 — Nový geopark přibližuje kouzlo hornin
- 9 — Klinika zubního lékařství získala nový vzhled a moderní bezbariérový přístup
- 10 — Urologové vyvinuli unikátní chirurgickou techniku
- 11 — Vědci objevili na Borneu novou rostlinu
- 12 — Vědci vyvinuli nejmenší kovové magnety na světě
- 13 — Portrét – Miroslav Strnad, rostlinný fyziolog
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 19 — Jazykové okénko
- 20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 22 — Medicína mu pomohla. Sám teď pomáhá jiným
- 24 — Životní styl – S kardiostimulátorem do nebeských výšin
- 25 — Rozhovor s Delanou Mikolášovou: Neúspěch není problém. S ním se počítá
- 28 — Reportáž – Chomoutovská pivní alchymie
- 30 — Doporučuji – co čte, poslouchá a sleduje akademická obec
- 32 — Univerzitní sbor je srdeční záležitost
- 33 — Zkušenost – Už vím, jaké je to v Nebbi
- 35 — Absolvent – Lenka Konrádová: Soudím tak, abych se ráno mohla podívat do zrcadla
- 37 — Zrcadlení – Bhútán
- 38 — Povídka Hnízdo Markéty Pilátové
- 40 — Odkaz – „Francjosef“ a Olomouc

foto na titulní straně: Gabriela Knýblová

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

Vážení kolegové, milí studenti
a přátelé Univerzity Palackého,

úspěšnost každé univerzity je
měřitelná prostřednictvím mnoha
ukazatelů, mezi něž patří vědecký
výkon, počty publikací či stabilní
akreditace oborů.

K faktorům nejdůležitějším však
patří zájem uchazečů, který není
ani zdaleka pouhým výsledkem
marketingové kampaně, ale je
určován především dobrou pověstí,
která je složena ze všech předchozích
aspektů spolu s dobrým prostředím
pro studium, kvalitní a moderní
vybaveností a pestrou oborovou
nabídkou.

K tomu, že se Univerzita Palackého
daří udržet počty zájemců podstatně
lépe než většině tuzemských
vysokých škol, přispívá nepochybně
i věhlas elitních absolventů
a mimořádné prostředí Olomouce.

Pestrý kaleidoskop těchto témat
a osobností, jež je zastupují,
zahrnuje nový univerzitní Žurnál.
Ten vychází v předvánoční čas, kdy
se Olomouc stává středem oslav
a předním turistickým cílem. Dovolte
mi, abych využil adventní atmosféry
a poděkoval všem zaměstnancům
Univerzity Palackého za jejich
práci v uplynulém roce, stejně
jako studentům za jejich zájem
a podporu, a popřál všem šťastné
Vánoce a Nový rok 2017!

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

téma

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Univerzitní Olomouc

Přijeli. Do poslední chvíle jsme se báli, jestli dorazí. A oni přijeli. Bylo jich plné město. Starší, mladší, místní, přespolní, slavní. Byli všude. A všude byli na první pohled lehce k rozpoznání. Na krku modrou šňůrku a na tváři úsměv. Absolventi Univerzity Palackého.

Devátého a desátého září patřila Olomouc univerzitě. Přesněji Absolventskému setkání, jaké v historii nemělo obdoby. Dva dny se potkávali spolužáci, učitelé, zaměstnanci, kamarádi. Všichni ti, kteří mají UP nejen na diplomu, ale i v srdci. Přijeli, aby se podívali, jak se změnila jejich fakulta. „V roce 1994 jsem na přírodovědecké fakultě skončila dálkové studium optiky a optoelektroniky. Jsem šťastná, že jsem tady. Je to báječná budova, to za mých časů nebylo,“ prozradila Helena Indrušová, která přijela ze Slovenska. „Chci si projít prostory, v nichž jsem studovala. Hlavně Ústav anatomie, ještě dnes totiž cítím formaldehyd,“ usmívala se Milena Moravcová, stomatoložka, absolventka lékařské fakulty z roku 1976.

Podobných setkání bylo hodně a hodně bylo i překvapivých a dojemných okamžiků. Třeba když absolvent Jindřich Štreit křtil stolní univerzitní kalendář a několik dam se na slavného fotografa vrhlo se slovy: „My jsme tvoje spolužačky Jindřišku, vzpomínáš? Vyfotíme se spolu, jo?“ Nebo když se Jitka Pospíšilová z Hranic, absolventka angličtiny a ruštiny na filozofické fakultě z roku 1965, jen tak mimoděk dotkla prstýnku na ruce. „Pro mě má Univerzita Palackého dokonce i rodinný význam. Moji rodiče totiž po válce přispívali na její obnovení. Proto jsem si dnes vzala i prstýnek od máti, aby tady byla symbolicky se mnou.“ Ani vzdálenost nebyla překážkou pro ty, kdo se chtěli zase vrátit do studentských časů. Miloslava Minnes, absolventka jak pedagogické, tak filozofické fakulty přiletěla z Kanady. „Chtěla jsem být zase zpátky v Olomouci, je tady nádherně.“

A Delana Mikolášová, vědecká diplomatka, s níž si v tomto čísle můžete přečíst rozhovor, přiletěla z Izraele.

Všechno, co se po dva dny odehrávalo, bylo „made in UP“, včetně programu. Kdo chtěl, mohl se na vlastní uši přesvědčit, jak to zpívá a hraje absolventům a absolventkám, jako jsou Leona Machálková, Jiří Pavlica, Lucie Ceralová nebo Emil Viklický.

A taky se vyznamenávalo. Na sedm desítek osobností, které se dokázaly prosadit snad ve všech oborech od medicíny přes vědu, justici, podnikání, umění, žurnalistiku, politiku, diplomacii až po sport, převzalo od rektora Jaroslava Millera medaile jako výraz poděkování za reprezentaci své školy. Na pódium tak postupně přicházeli například onkolog Karel Indrák, vědec Radek Zbořil, amerikanista Josef Jařab, podnikatelka Jarmila Podhorná, novinář Jakub Železný a desítky dalších.

„Když jsme před lety odcházeli z naší alma mater a postavili se na symbolickou základní čáru, měli jsme ještě nejasné představy o tom, co nás čeká a jaký zápas to bude. Rozhodčí možná už seděl na empiru, neznámý soupeř se chystal a my jsme vypálili první servis. Nikdo netušil, zda bude úspěšný. A tím vše začalo. Forehand střídal backhand, ne vždy se zápas povedl, někdy jsme odcházeli z kurty zklamaní, ale vždycky jsme bojovali. Můžeme slíbit, že jsme připraveni, aby tomu bylo tak i nadále,“ slíbila za všechny s pohledem upřeným do „UPpublika“ někdejší slavná tenistka, psychologička a absolventka Univerzity Palackého Helena Suková.

„Ocenění беру spíš jako takové osvědčení, že jsem snad neudělal ostudu olomoucké univerzitě, a je to pro mě závazek, abych se snažil dál.“

Vít Pohanka, rozhlasový novinář

„To, že jsem dnes hlavním kaplanem Armády České republiky, je i díky tomu, co mi dala do vínku Univerzita Palackého.“

plukovník Jaroslav Knichal

„Je to určitě pocta, byli oceněni laureáti, kteří vykonali opravdu velké věci v různých oblastech lidské činnosti. Těší mě, že jsou tam i vědci a já jsem mezi nimi. Českých vědců, kteří dosáhli úspěchů ve světovém měřítku, není zase tolik. Jsem pyšný na to, že někteří z nich jsou i z naší alma mater.“

Radek Zbořil, vědec a ředitel RCPTM

„Udržuji kontakt s univerzitou nejen z nostalgie. Je to pro mě i tak trochu výzva, motivace.“

Jakub Dürr, bývalý prorektor UP, náměstek ministra zahraničí

do Olomouce přijelo
6 000 absolventů

—
Univerzita Palackého si
připomněla **70.** výročí
svého obnovení

—
nejstarší účastnice
Absolventského setkání
promovala v r. **1952**

—
6 500 km při cestě na
Absolventské setkání
překonala absolventka
z Kanady

—
76 významných absolventů
převzalo pamětní medaili

—
11 registračních míst po
celém městě

—
180 dní uběhlo od nápadu
k realizaci proskleného
kontejneru – registračního
místa před hlavním
nádražím

—
20 bodů doprovodného
programu

—
7 velkých koncertů

—
oslava **25.** výročí povýšení
edičního střediska na
univerzitní vydavatelství

—
v **00:30** hodin odcházel
poslední návštěvník
UPointu

—
rozdalo se **4 354** odznáček
s logem Univerzity
Palackého

—
absolventi obdrželi
8 000 lahví minerální vody

—
152 studentských
dobrovolníků pomáhalo
s organizací akce

8 fakult
1 univerzita

Odborníci debatovali o roli sociálních pracovníků ve společnosti

Mezikulturní porozumění, management odlišností, sociální podnikání nebo psaní projektů. Především o těchto nových kompetencích sociálních pracovníků se hovořilo na dvoudenní mezinárodní konferenci Integrace bez hranic, kterou pořádala katedra křesťanské sociální práce Cyrilometodějské teologické fakulty UP.

„V kulturně rozmanité společnosti budou sociální pracovníci hrát velmi důležitou roli na všech úrovních. Jako tvůrci sociálního smíru a dobrého života budou

přispívat k vyšší kvalitě svobody a demokracie ve společnosti,“ řekla Květoslava Princová, garantka oboru Mezinárodní sociální a humanitární práce na CMTF a bývalá humanitární pracovnice.

Pozvání přijali psycholožka Dana Němcová, bývalá mluvčí Charty 77 a obrádkyně lidských práv, Tomáš Hradílek, někdejší ministr vnitra České republiky, první porevoluční rektor UP amerikanista Josef Jařab nebo zástupci španělské Universidad de Deusto či Univerzity Otto-Friedricha

v Bamberku. Kromě přednášek byly na programu také praktické workshopy.

Mezinárodní konference, zastoupená osmi partnery ze sedmi zemí, byla jedním z výsledků stejnojmenného fakultního projektu. „Na jeho začátku jsme netušili, že se zvednou nebývalé masy lidí a ve statisících se objeví v Evropě. Právě sociální pracovníci se tak budou v nejbližší době pohybovat na rozhraní různých kultur a ke své činnosti budou potřebovat interkulturní kompetence,“ zdůraznila Princová. (map, mav)

Filozofická fakulta nabídla Indonéská studia se zaměřením na cestovní ruch

Prvních dvacet posluchačů začalo studovat na Univerzitě Palackého třetíletý bakalářský obor Indonéská studia se zaměřením na cestovní ruch.

Obor je výjimečný nejen v českém, ale i v evropském měřítku. „Jedinečnost našich indonéských studií spočívá především v systému studia třetího ročníku.

První dva roky budou posluchači studovat v Olomouci, třetí ročník pak povinně absolvují v indonéštině a angličtině přímo na Universitas Udayana v Denpasaru na Bali. Tam budou nejen studovat, ale i při vlastním pilotním projektu či výzkumu uplatní získané znalosti,“ řekl Ondřej Pokorný, vedoucí indonéské sekce katedry asijských studií FF UP. Jak dodal, posluchači tohoto oboru budou moci pracovat během třetího ročníku v místních odvětvích cestovního ruchu nebo jej budou zkoumat na základě vlastního výzkumného záměru. „Škola jim na tento rok uhradí školné, ostatní životní náklady, které jsou podobné jako u nás, si budou platit sami,“ doplňuje Ondřej Pokorný. Absolventi najdou uplatnění v mezinárodních institucích a společnostech, případně ve státní správě nebo soukromém sektoru. (map)

O Aplikační centrum BALUO byl při jeho otevření velký zájem

Fakulta tělesné kultury oficiálně otevřela Aplikační centrum BALUO, ve střední Evropě unikátní vědecko-technický park zaměřený na prevenci civilizačních onemocnění a podporu zdravého životního stylu.

„Přímý transfer technologií v podobě tvorby a prodeje licencí či vytváření know-how zatím není na univerzitních pracovištích v této oblasti rozšířen. Význam nabídky našeho centra tkví v budování vztahů

mezi akademickou a komerční sférou, které jsou založeny na oboustranně výhodných a dlouhodobých motivacích přímého využití nových poznatků výzkumu v praxi a které ve svém důsledku zlepšují životní úroveň města a kraje a přispívají ke zvýšení konkurenceschopnosti fakulty i univerzity,“ uvedl děkan Zbyněk Svozil.

Slavnostní otevření za účasti významných osobností veřejného života bylo stylizováno do podoby štafetového závodu. Během něj došlo i na symbolickou předávku mezi hejtmany Olomouckého kraje, čerstvě zvoleným Oto Kořstou a jeho předchůdcem ve funkci Jiřím Rozbořilem.

Zvané hosty později vystřídali zájemci všech věkových kategorií, kteří si mohli vyzkoušet, jaké služby jim centrum může nabídnout. Sportovní aktivity a vybraná diagnostická vyšetření přilákaly několik stovek potenciálních klientů, někteří se rovnou se slevou zaregistrovali do klubu BALUO, aby mohli služeb centra využívat naplno. Stanou se při tom anonymně součástí výzkumu v oblasti prevence civilizačních onemocnění.

Souběžně s otevřením Aplikačního centra BALUO byla podpisem smlouvy se zhotovitelem stavby zahájena přestavba bývalé vojenské prádelny na moderní Centrum kinantropologického výzkumu, které bude s vědecko-technickým parkem propojeno. Hotovo bude ve druhé polovině roku 2017. (vim)

Výstavbu AC BALUO umožnilo poskytnutí dotace z Operačního programu Podnikání a inovace.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Fakulta zdravotnických věd otevírá nový obor: Zdravotnický záchranář

Nabídka studia nejmladší fakulty UP se v příštím akademickém roce rozšíří o nový bakalářský obor Zdravotnický záchranář. Zájemcům umožní získat praktické dovednosti už v průběhu studia a absolventi se uplatní na úsecích přednemocniční, neodkladné a anesteziologicko-resuscitační péče i akutního příjmu. Do prvních ročníků fakulta vybere 30 úspěšných uchazečů.

„Chceme dát studentům reálnou šanci, aby si teoretické znalosti mohli už v průběhu studia vyzkoušet a ověřit při praktických cvičeních,“ zdůraznil docent Ústavu ošetřovatelství FZV a lékař Traumatologického oddělení Fakultní nemocnice Olomouc Pavel Dráč, garant nového oboru. Absolventi se podle něj uplatní nejen u zdravotní záchranné služby, ale i na oddě-

leních urgentního příjmu, v týmech horské služby nebo jako důlní záchranáři.

Ke specifikům studia patří prostor věnovaný řešení krizových situací. „Do studijního plánu jsme zařadili krizovou intervenci v psychiatrii. Jde o řešení náročných situací, do kterých se záchranáři dostávají například při zvládnání agresivního pacienta, při pomoci oběti znásilnění nebo člověku, který hodlá spáchat sebevraždu,“ uvedla prodělkanka FZV Zdeňka Mikšová.

Vysokou kvalitu nového studijního oboru dokládá podle děkana FZV Jaroslava Vomáčky i obsáhla tříletá příprava, kterou zúročila úspěšná akreditace: „Máme vynikající tým a jsme přesvědčeni, že od nás budou vycházet vysoce kvalifikovaní lidé. I proto budeme moci v bu-

doucnu počítat s rozšířením nabídky i pro studium v kombinované formě a reálná je i vize navazujícího magisterského studijního programu.“ (mav)

8 fakult 1 univerzita

Pedagogická fakulta vydala k výročí almanach

Originálním způsobem si pedagogická fakulta připomněla 70. výročí svého obnovení. Vydala almanach „70 let Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci 1946-2016“, který mapuje její historii i tvůrčí činnost. Čtenáři se tak mohou seznámit s aktivitami školy, která se od počátku svého vzniku věnuje přípravě budoucích učitelů i dalších pedagogických pracovníků.

„Chtěli jsme zaznamenat cestu naší fakulty od jejích prvopočátků až po dnešek, kdy funguje jako význačná vědecká a vzdělávací instituce,“ řekl Čestmír Serafin, děkan fakulty. Díky almanachu si tak veřejnost může připomenout její bohatou činnost a význačné osobnosti, které fakultu vedly, ale například i místa, na kterých v průběhu let působila. „Mnohé dnes může překvapit i její složitý vývoj, kdy kvůli legis-

lativním změnám byla fakulta vyváděna ze svazku univerzity a opět do něj navracena. Z původních čtyř zakládajících ústavů má dnes fakulta 11 kateder a tři ústavy. Před sedmdesáti lety v prvním roce jejího obnovení studovalo na fakultě 110 posluchačů, které učilo 49 pedagogů, dnes máme studentů 4 400, které na praxi připravuje 180 pedagogů. Za dobu existence fakulty ji vedlo 16 děkanů,“ dodal Čestmír Serafin. (map)

Odborníci ze čtyř kontinentů diskutovali o nucené masové migraci

Největší vědeckou událostí podzimu na Právnické fakultě UP byla konference „Legal responses to forced mass migration: regional approaches and perspectives“. Dvoudenní setkání, které přilákalo do Olomouce osmdesát účastníků ze čtyř kontinentů, mělo za cíl představit přístup k fenoménu nucené masové migrace v jednotlivých regionech.

Symposium bylo prvním společným projektem olomoucké a johannesburské právnické fakulty, které plánují podepsat memorandum o spolupráci. „Mám radost, že se tato konference odehrává v Olomouci a velmi mě těší, že ji pořádáme spolu s Univerzitou v Johannesburgu. Věřím, že bude předzvěstí intenzivnější spolupráce,“ řekl při zahájení rektor Jaroslav Miller.

Na konferenci přednášeli odborníci nejen z geograficky různých oblastí, ale i z různých profesních odvětví. S příspěvkem vystoupila třeba eurokomisařka Věra Jourová, která hájila svůj osobní politický postoj. „Jsem zcela zásadně proti řešení migrační krize stanovením přerozdělovacích kvót. Státy musí mít možnost jasně říct, kolik lidí dokáží kvalitně integrovat. Tímto systémem budeme pouze distribuovat problém, ale nebudeme ho řešit,“ řekla mimo jiné Jourová.

Účastníci měli dále možnost si poslechnout například soudkyni Ústavního soudu Kateřinu Šimáčkovou, zástupce UNHCR Jona Hoisaetera nebo bezpečnostního analytika Otakara Foltýna. „Cílem konference bylo poučit se, načerpat inspiraci. Zatímco se Evropa s masovým přílivem uprchlíků potýká nově, nějaké dva roky, pro jiné kontinenty je to fenomén, kterému čelí kontinuálně,“ řekl Martin Faix, proděkan právnické fakulty pro zahraniční záležitosti.

Výstupem z konference bude kolektivní monografie, která by měla vyjít v tištěné podobě v anglickém jazyce příští rok. (eha)

foto: Vělena Mazochová | Martina Šaradínová | Eva Hrudníková

Nový geopark přibližuje kouzlo hornin

Horniny z celé Moravy a Slezska představuje geopark, který odborníci z katedry geologie vybudovali v parku za přírodovědeckou fakultou. Nachází se v něm 45 exponátů o celkové hmotnosti zhruba sto tun z 31 lokalit. Nechybí mezi nimi například vzácný travertin z Kokor, supíkovický mramor nebo granit z Mrákotína. Geopark, který patří v tuzemsku k nejrozsáhlejším, slouží školám i veřejnosti.

„Náš geopark jako jediný pokrývá oblast celé Moravy a Slezska. Máme zastoupeny rozličné horninové typy z různých geologických jednotek Českého masivu a Západních Karpat, které tvoří geologické podloží Moravy a Slezska. Každý kámen je něčím zajímavý, přihlíželi jsme k velikosti, tvaru a stavbě horniny. Při bedlivém prohlížení některých vzorků je možné objevit i velmi vzácné nerosty,“ prozradil jeden z autorů geoparku Kamil Kropáč z katedry geologie.

Geopark je určen jak pro výuku studentů katedry geologie, tak pro středoškoláky, žáky základních škol i veřejnost. Zájemci si mohou prohlédnout ve čtyřech sekcích

horniny vyvřelé, přeměněné, usazené, i geologické zajímavosti. Každý vystavený vzorek je opatřen štítkem s nezákladnějšími údaji, více informací se návštěvníci dozvědí z naučných tabulí nebo webových stránek geoparku. Zatímco nejtěžší ex-

ponát – amfibolit z Bukovic na Jesenicku – má hmotnost zhruba šest tun, nejlehčím vzorkem je asi třisetkilogramový fylit z Lomničky. Stáří kamenných krasavců se pohybuje od zhruba 400 tisíc let až po 600 milionů let. (srd)

Klinika zubního lékařství získala nový vzhled a moderní bezbariérový přístup

Historicky cenná budova Kliniky zubního lékařství v Palackého ulici prošla kompletní rekonstrukcí fasády včetně výměny oken a dveří. Po několika měsících stavebních úprav, které probíhaly za plného provozu, nyní nabízí i bezbariérové toalety, výtah nebo vyhrazené parkovací stání ve dvorním traktu.

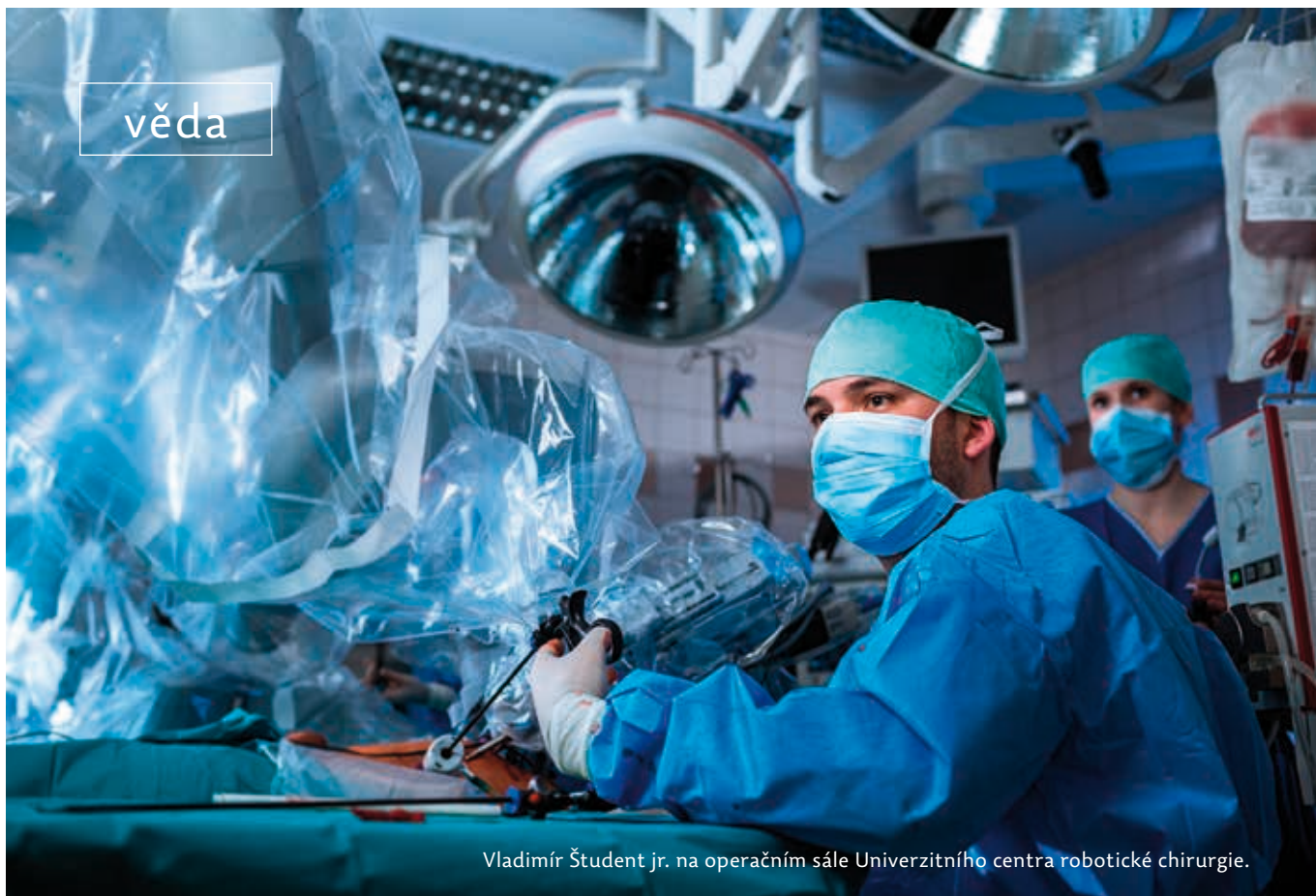
Stavební úpravy si vyžádaly náklady ve výši téměř 24 milionů korun, přičemž 10 milionů poskytlo ministerstvo zdravotnictví a 14 milionů uhradila Fakultní nemocnice Olomouc. „Za loňský rok naši kliniku navštívilo více než 41 tisíc pacientů, z toho zhruba 500 hendikepovaných. Věříme, že nyní pro ně bude pobyt u nás komfortnější,“ uvedl přednosta kliniky a proděkan lékařské fakulty Miloš Špidlen. Ocenil přitom nejen vedení fakultní nemocnice, ale i lékařské fakulty, která financuje vnitřní vybavení kliniky. Díky tomu disponuje klinika moderními výukovými laboratořemi, v nichž studenti zubního lékařství získávají praktické dovednosti. Zároveň se postupně daří obnovovat zubní soupravy a pořizovat nové technologie.

Nadstandardní spolupráci mezi nemocnicí a fakultou vyzdvihli při slavnostním otevření také děkan Milan Kolář i primátor města Olomouce Antonín Staněk. „Je to jeden z krásných příkladů naší otevřené a přátelské spolupráce. Tím dalším je i zajištění nonstop zubní pohotovosti s naší spoluúčastí, která funguje od září

tohoto roku,“ připomněl děkan. „Poděkování patří vedení fakulty a nemocnici i za to, jakým způsobem přistoupily k rekonstrukci budovy v centru města. Ne všichni vlastníci nemovitostí, které jsou na území města chráněny památkovými orgány, přistupují k opravám tak citlivě,“ uvedl primátor. (mav)

věda

Vladimír Študent jr. na operačním sále Univerzitního centra robotické chirurgie.

Urologové vyvinuli unikátní chirurgickou techniku

Významného úspěchu dosáhli chirurgové z Urologické kliniky Lékařské fakulty UP. Vytvořili novou techniku, díky níž se podstatně redukuje únik moči u pacientů, kteří podstoupili robotickou operaci karcinomu prostaty. Výsledky zveřejnil prestižní odborný časopis Evropské urologické společnosti *European Urology*, který publikuje celosvětově nej kvalitnější studie v oboru.

„Chirurgické odstranění nádoru vyžaduje radikální prostatektomii, tedy odejmutí celé prostaty. Močová trubice se poté napojí přímo k močovému měchýři prostým sešitím neboli anastomózou,“ vysvětlil hlavní autor studie a spoluvůdce nové techniky Vladimír Študent jr. z olomoucké kliniky. Mezi nejčastější pooperační komplikace tohoto standardního postupu patří výskyt samovolného úniku moči. Právě ten pomáhá odstranit technika nazvaná *Advanced Reconstruction Vesicourethral Support (ARVUS)*. Olomoučtí odborníci

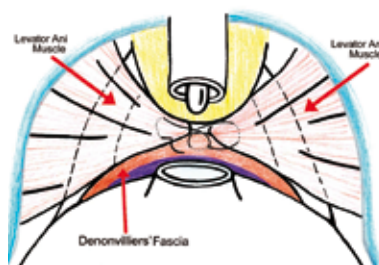
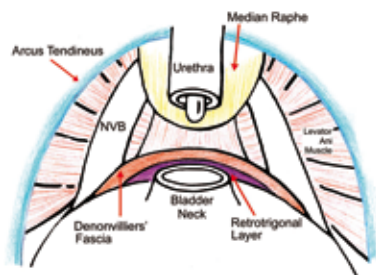
při ní využili svalů pánevního dna, které „zbyly“ po odstranění prostaty.

Originální nápad z Olomouce

„Po odejmutí prostaty nařasíme svaly, které tam zůstaly, a vytvoříme z nich jakýsi límec, hamaku, která poslouží jako závěsná podpora. Díky ní se únik moči sníží na minimum,“ objasnil Vladimír Študent jr. „Standardní postup jsme zachovali a doplnili. Vlastně jsme jen udělali to, co zatím nikoho nenapadlo – vrátili jsme svaly nazpátek a přitáhli je k močovému měchý-

text: Velena Mazochová
foto: Viktor Čáp

Nákres zákroku

ři,“ doplnil přednosta Urologické kliniky a člen autorského kolektivu Vladimír Študent starší.

Přínos nové techniky ověřili urologové u dvou třicetičlenných skupin mužů s lokalizovaným karcinomem prostaty. Pacienti první z nich podstoupili chirurgický zákrok s využitím nové techniky, u druhé skupiny proběhla operace podle dosavadního postupu. „Když jsme obě skupiny porovnali, zjistili jsme, že pacienti z první skupiny dosáhli normální kontinence mnohem dříve a rychleji, někteří i několik hodin po operaci. Do dvou měsíců jich bylo kontinentních 70 %, zatímco u druhé to bylo jen 20 %,“ uvedl Vladimír Študent jr.

Nový přístup ocení hlavně pacienti

Od ukončení klinické studie v polovině roku 2014 už olomoučtí chirurgové provedli více než 500 zákroků s využitím modifikované chirurgické metody. S významným ohlasem ji zároveň prezentovali na řadě tuzemských a zahraničních kongresů a nyní i prostřednictvím prestižní publikace v celosvětově uznávaném odborném periodiku.

Kromě úspěchu v odborných kruzích si výzkumný tým vysoce cení především přínosu, který nová technika představuje pro jejich pacienty. „Podařilo se nám podstatně zvýšit kvalitu jejich života. Pro drtivou

většinu z nich znamenají problémy s inkontinencí citlivou věc a závažný sociální a hygienický problém, s nímž se jen obtížně vyrovnávají,“ potvrdil přednosta kliniky.

Roboticky asistované operace provádí chirurgický tým v Univerzitním centru robotické chirurgie, které v Olomouci existuje už sedmým rokem. K jeho základnímu vybavení patří operační robot da Vinci S HD, který simuluje pohyby operátora pomocí ramen s chirurgickými nástroji. Ty jsou do pacientova těla zavedeny miniaturními vpichy a lékař je ovládá joysticky. Pohyby robota zpracovává a zpřesňuje počítač a dokonalý přehled o operované oblasti dodává 3D obraz.

Vědci objevili na Borneu novou rostlinu

Vědci z přírodovědecké fakulty a olomouckého pracoviště Výzkumného ústavu rostlinné výroby (VÚRV) se mohou pochlubit dalším objevem nového druhu rostlin v sultanátu Brunej na ostrově Borneo. Je jím *Thismia inconspicua*, kterou našli v tropickém pralesu na počátku loňského roku. Jedná se o již třetí druh z rodu, o jehož přítomnosti v Bruneji se před výpravami vědců z Olomouce nevědělo.

„Je to drobná nezelená rostlina, která ke svému životu využívá symbiózu s houbami. Měří jen několik málo centimetrů, nemá listy a hnědý květ se ztrácí v okolním tlejícím listí. Květ je stejně jako u ostatních *thismií* baňkovitý,“ popsal rostlinu Martin Dančák z katedry ekologie a životního prostředí. Podle něj nově nalezený druh charakterizuje přívlastek *inconspicua* (ne-nápadná). Celému rodu dali výzkumníci české jméno hvězdatky.

Na expedici do deštného pralesa na Borneu jezdí odborníci z katedry ekologie a životního prostředí už několik let. Jejich první „ulovenou“ hvězdatkou byla *Thismia hexagona*, následovala *Thismia brunneomitra* připomínající biskupskou vysou-

kou čepici. U všech tří objevů stál botanik Michal Sochor z VÚRV.

„Pohyboval jsem se na ploše, kde se výzkum provádí již několik let. Všimnul jsem si drobné nezelené rostlinky, u které bylo hned zřejmé, že bude náležet k rodu *Thismia*. Protože jsem ale našel jen odkvetlé rostliny, nebyli jsme si jisti, zda se jedná o nový druh. Po dvou dnech jsem se na místo vrátil a našel

i jednoho kvetoucího jedince. V tu chvíli to bylo jasnější,“ přiblížil nález Sochor.

Až pozdější srovnávání s již existujícími herbářovými položkami a literaturou dala vědcům jistotu, že drží v ruce další nový druh. Jediná nalezená kvetoucí *Thismia inconspicua* zůstala v brunejském národním herbáři, do Olomouce vědci přivezli několik odkvetlých jedinců. (srd)

objev

text: Martina Šaradínová
schéma: Kateřina Holá, RCPTM

Vědci vyvinuli nejmenší kovové magnety na světě

Nejmenší kovové magnety na světě pocházejí z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) přírodovědecké fakulty. Vyvinuli je tamní vědci spolu s kolegy z Prahy a Singapuru. Účinnost magnetů o velikosti několika nanometrů odborníci již testují v lékařské diagnostice, uplatnění mohou najít i v ekologii, elektronice či biotechnologiích. Objev nedávno publikoval prestižní časopis *Nature Communications*.

Základem úspěchu se stala kombinace nanočástic železa, niklu či kobaltu s chemicky upraveným grafenem, který posloužil jako chemická past pro tvorbu a stabilizaci magnetických kovů. Grafen si lze představit jako jedinou vrstvu atomů uhlíku, která je pevnější než ocel, zcela propouští procházející světlo a vede elektrický proud lépe než měď. „Pokud tento materiál chemicky upravíme, můžeme významně ovlivnit jeho elektrické, optické i magnetické vlastnosti. Tentokrát jsme využili vhodné funkční skupiny k jakémusi uvěznění ultramalých kovových nanočástic mezi listy grafenu, a tím zabránili jejich oxidaci na dosud běžně využívané, ale méně magnetické oxidy kovů. Získali jsme tak novou třídu na vzduchu stabilních a velmi silných mag-

netů,“ uvedl vedoucí projektu a ředitel RCPTM Radek Zbořil.

Grafen „zkrotí“ silně reaktivní nanočástice kovů

O nanočástice čistých kovů se vědci zajímají dlouho zejména kvůli schopnosti tzv. superparamagnetismu. „Tento jev je vlastní velmi malým magnetickým částicím, které vykazují silnou a rychlou odezvu, pokud jsou vystaveny účinkům vnějšího magnetického pole. Zatímco u nanočástic oxidů kovů byl tento fenomén dobře popsán, u čistých kovových částic byl pouze teoreticky předpovězen. Takto malé kovy jsou totiž mimořádně reaktivní a za běžných podmínek na vzduchu shoří,“ říká Jiří Tuček z RCPTM, jeden z předních českých fyziků v oblasti magnetismu.

Jak tedy dokázali Češi překonat tuto experimentální výzvu? „Metoda přípravy je poměrně jednoduchá – vyžaduje práci ve vodíkové atmosféře a využití kyslíkových funkčních skupin, které pevně propojí grafen a nanomagnet. Technologie dovoluje připravit širokou škálu takto malých a stabilních kovových magnetů, navíc lze vyrobit jednorázově ve velkých množstvích,“ vysvětlil Zdeněk Sofer z VŠCHT.

Široké uplatnění

Český tým již prokázal účinnost kovových nanočástic v lékařské diagnostice. Jak ukázaly experimenty na myších modelech v brněnském Ústavu přístrojové techniky AV ČR, kovové magnety slouží jako velmi perspektivní kontrastní látky při zobrazování magnetickou rezonancí. Aplikací se ale nabízí mnohem více. „Ukrotené magnetické nanočástice dovolují jednoduše manipulovat s grafenem a přitom neovlivňují jeho unikátní povrchové a fyzikálně-chemické vlastnosti. Kompozit tak může nalézt uplatnění jako citlivý elektrochemický senzor v elektronice nebo magnetooptických technologiích. Možnost snadného transportu v kombinaci s ukrotením chemických substancí na povrch grafenu nabízí prostor také v technologiích čištění vod, při cíleném transportu léčiv nebo separaci důležitých biomolekul v biochemii a potravinářství,“ naznačil další z českých spoluautorů Martin Pumera, jenž působí v Singapuru.

Ve výzkumu grafenu a magnetismu dosáhli olomoučtí vědci řady úspěchů. Před několika lety připravili nejtenčí izolant na světě na bázi fluorografenu, nedávno stejný autorský tým publikoval i nejsilnější dvoudimenzionální organické magnety.

A full-body portrait of Miroslav Strnad, a middle-aged man with short, thinning grey hair, wearing a dark navy blue suit jacket over a light blue button-down shirt. He is standing in a bright, modern interior space with large windows and a green plant in the background. The lighting is soft and even.

portrét

text: Martina Šaradínová
foto: Gabriela Knýblová

Miroslav Strnad
rostlinný fyziolog

Dělám vědu, která mě baví. A rád odvádím dobrou práci. Toť vše. Takto lakonicky popisuje svoji vědeckou i pedagogickou činnost vedoucí Laboratoře růstových regulátorů, který stál mimo jiné u objevu látek s protinádorovou aktivitou na bázi cytokininů. Nutno dodat, že se svým týmem dosahuje vynikajících výsledků a do Olomouce se jezdí učit i odborníci ze zahraničí.

Patří k významným rostlinným fyziologům, na svém kontě má řadu zásadních prestižních vědeckých prací, patentů a především objev rostlinného hormonu topolinu a dalších látek s protinádorovými účinky na bázi těchto aromatických cytokininů. Založil a vede Laboratoř růstových regulátorů, která patří ke světové špičce ve výzkumu rostlinných hormonů a letos slaví 20. narozeniny. Přestože je jeho profesní dráha spojena s životními pochody rostlin, od mládí pošíhal po medicíně, která ho fascinuje. Možná to byl důvod, proč tak usilovně hledal způsoby, jimiž mohou jeho oblíbené rostlinné hormony prospět lidskému zdraví. Výsledky jím vedeného výzkumného týmu se ale využívají třeba i v kosmetice nebo zemědělství.

Alfou i omegou jeho kariéry jsou růstové regulátory, tedy látky ovlivňující růst rostlin. Mezi ně patří látky přírodního původu – fytohormony, které se dělí na několik skupin. Profesor Strnad odjakživa sázel hlavně na cytokininy a právě při jejich studiu se mu povedl jeho zřejmě nejznámější „kousek“ – prý náhodou objevil látky s výraznými biologickými účinky, které dostaly pěkné slovenské jméno – topoliny.

„Následně se v této skupině látek podařilo najít i protinádorovou látku olomoucín, bohemín a další deriváty. Tyto počiny pak

vedly k tomu, že jsem chtěl tento fytohormonální výzkum a vývoj protinádorových léčiv rozvíjet. Protože v Ústavu experimentální botaniky, jenž tehdy sídlil u Klášterního Hradiska, pro to nebyly podmínky, rád jsem přijal nabídku tehdejšího děkana přírodovědecké fakulty profesora Lubomíra Dvořáka přesídlit do uvolněného areálu v Holicích a vytvořit společné pracoviště. Stěhovali jsme se v září 1996,“ vzpomíná na začátky Laboratoře její vedoucí Miroslav Strnad.

Dané období označuje za jedno z velmi šťastných. Mimo jiné se v něm povedlo získat první společný grant s lékařskou fakultou, který v Olomouci nastartoval multidisciplinární protinádorový výzkum a přispěl k rozvoji několika výzkumných skupin.

K medicíně tíhl od počátku

Pokud se vrátíme na počátek jeho vědecké éry, i tam najdeme fytohormony. Už tehdy od nich ale rád odbíhal k medicíně. „Vyvinul jsem metody, kterým se říká imunoanalýzy a jsou založeny na bázi protilátek. Ty metody mě tak fascinovaly svojí citlivostí, že i když jsem měl dělat na fytohormonech, tak jsem se více soustředil na vývoj metod pro studium dalších látek, zejména medicínsky zajímavých. První skupinou byl methotrexát, který se pou-

Miroslav Strnad (* 1958)

Rodák ze Ždírcu u Jihlavy vystudoval na Vysoké škole zemědělské v Brně fytochemický obor. Od roku 1984 působil v Ústavu experimentální botaniky ČSAV v Olomouci. Od roku 1996 vede Laboratoř růstových regulátorů, společné pracoviště Ústavu experimentální botaniky AV ČR a Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého. Profesorem byl jmenován v roce 2001.

Zaměřuje se zejména na vývoj nových typů cytokininů či protilátek proti růstovým regulátorům s vysokým stupněm specifity. Věnuje se izolaci a identifikaci nových skupin fytohormonů, studiu fyziologických účinků cytokininů a interakci rostlinných hormonů s molekulárními mechanismy buněčného cyklu.

Absolvoval řadu zahraničních stáží a studijních cest, aktivně se účastní mezinárodních konferencí, přednáší pravidelně na zahraničních univerzitách. Byl viceprezidentem Evropské fytochemické společnosti. Je autorem a spoluautorem 454 původních vědeckých prací, z toho více než 160 publikací v mezinárodních impaktovaných časopisech. Na svém kontě má 25 národních a 34 mezinárodních patentů. Za svoji vědeckou práci získal mimo jiné ocenění Evropské fytochemické společnosti (1998), Cenu města Olomouce (1999) a cenu Učené společnosti ČR (2004).

žívá při léčbě některých typů leukémií a je nezbytné hlídat jeho hladinu v krvi. Zejména u malých dětí totiž může způsobovat problémy s předávkováním. Ve spolupráci s onkology jsme vyvinuli metodu na stanovení methotrexátu v erythrocytech, která se na dětské klinice dodnes používá pro zvýšení účinnosti léčby. Vždy jsem měl tendenci mít úzké vztahy s lékaři. Přestože jsem studoval zemědělství, medicína mě vždycky táhla,“ svěruje se skoro věčně dobře naladěný vědec.

Vědecké ostruhy získal u složitých brasinosteroidů

Vědeckou práci začal u brasinosteroidů, které považuje za jednu z nejobtížnějších skupin fytohormonů. „Byly úplným počátkem mé vědecké činnosti, mým prvním úkolem bylo zavedení testů na stanovení biologické aktivity brasinosteroidů,“ vzpomíná Miroslav Strnad. „Tuto problematiku jsme dále rozvinuli, a to ve spolupráci se skupinou profesora Zdeňka Koláře z lékařské fakulty. Jako první na světě jsme zjistili, že některé brasinosteroidy mají protinádorovou aktivitu. Pracujeme na vý-

voji účinných látek a studujeme molekulární mechanismy účinků na buněčné a in vivo úrovni. Spolupracujeme i s fyzikálními chemiky z naší fakulty, řadou pracovišť z lékařské fakulty či Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR,“ popisuje další ze směrů bádání.

Ze světa se do Olomouce jezdí učit

K významným vědeckým počínům Laboratoře patří také vývoj metod na stanovení fytohormonů. Podle profesora Strnada to nebyl snadný úkol, neboť fytohormony se nacházejí v rostlinách ve velmi nízkých koncentracích. Aby je člověk mohl zkoumat, potřebuje velmi sofistikované metody. „Jejich vývoj byl od začátku jedním z našich hlavních cílů. V této oblasti jsme udělali asi největší kus práce. Podařilo se nám vyvinout metody analýzy zejména pomocí hmotnostní spektrometrie pro téměř všechny skupiny rostlinných hormonů. Vážím si zejména práce Ondry Nováka, Karla Doležala a Danky Tarkowské, kteří nejvíc stojí za rozvojem této oblasti. V tomto jsme ve světě unikátní. Je to naše chloubka a díky tomu máme rozvinutou

spolupráci s řadou zahraničních pracovišť,“ vysvětluje profesor Strnad.

V posledních letech vědci začali rozvíjet i syntézu jednotlivých skupin regulátorů a snaží se hledat pro deriváty fytohormonů biologické aplikace. V souvislosti s tím se rozběhlo několik nových programů, například v oblasti kosmetiky, vývoje tuberkulostatik či látek pro léčbu neurodegenerativních onemocnění. Jedna z výzkumných skupin se zaměřuje na vývoj látek pro zemědělské aplikace. Výzkum začíná v laboratoři a končí až polními experimenty.

„Na lidi mám čich“

O svých úspěších hovoří profesor Strnad nerad. Mnohem více vyzdvihuje jednotlivé týmy Laboratoře růstových regulátorů. Vazba mezi tímto špičkovým multidisciplinárním pracovištěm a jeho vedoucími je však velmi těsná. „Vše je o lidech a mně se podařilo najít skvělé lidi, asi na ně mám čich. Všichni jsou hodní, nekonfliktní a jsou to nadšenci. Mám je moc rád a velmi si jich vážím. Věřím, že až jednou odejdu, bude to tu všechno pokračovat dál,“ svěruje se profesor Strnad.

„Vše je o lidech a mně se podařilo najít skvělé lidi, asi na ně mám čich. Všichni jsou hodní, nekonfliktní a jsou to nadšenci. Mám je moc rád a velmi si jich vážím.“

Zdeněk Kolář

Ústav klinické a molekulární
patologie LF UP

Mirka Strnada znám už dobrých 30 let od doby, kdy jsem jako mladý asistent spolupracoval s tehdejšími ÚEB ČSAV a hledal styčné body ve výzkumu savčích a rostlinných buněk. Brzy jsem se sblížil s dizertantem, se kterým jsem denně cestoval stejným autobusem. Během těchto cest jsme vymýšleli plány na budoucí projekty a bavili se o regulaci buněčného cyklu. Tehdy asi vznikl nápad testovat rostlinné regulátory růstu na lidských nádorových buňkách, ze kterých vzešel budoucí Mirkův objev – průkaz cytostatického efektu inhibitorů cyklin dependentních kináz. Pojil nás i společný zájem o výtvarné umění. Během dalších let jsme společně řešili několik výzkumných úkolů a spolupráce s ním byla vždy vynikající. Moc si vážím jeho přímého jednání, charakteru, čestnosti i spolehlivosti.

Ondřej Novák

Laboratoř
růstových regulátorů

S profesorem Strnadem jsem se poprvé setkal v roce 2000, kdy jsem začal pracovat v Laboratoři růstových regulátorů. Mirek byl mým školitelem a mentorem v rámci doktorandských studií a dnes jsme blízcí spolupracovníci a přátelé. Naše pracoviště slaví letos 20 let a osobně si myslím, že jeho založení je nejvýraznější vědecký počín profesora Strnada. Pod jeho rukama vznikl tým s mezinárodním přesahem a excelentními vědeckými výsledky. Mirek je člověkem přejícím a empatickým, který se nebojí obklopit mladými lidmi a který naslouchá všem našim nápadům, někdy i úplně bláznivým. I když je osobností kriticky myslící, věří v lidskou dobrotu, což je (nejen pro mě osobně) v dnešní době obohacující i inspirující.

Tři doktorandky uspěly v soutěži francouzského velvyslanectví

Tři mladé vědecké naděje z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů přírodovědecké fakulty a Ústavu farmakologie lékařské fakulty uspěly v největší tuzemské vědecké soutěži doktorandů, kterou organizuje Velvyslanectví Francie v České republice. Kateřina Holá získala v kategorii chemie druhé místo v klání o Cenu Jean-Marie Lehna. Markéta Paloncýová potvrdila svoji erudici v oblasti výpočetní chemie třetím místem v soutěži o Cenu Josepha Fouriera a navíc získala i speciální cenu IT 4Innovations. Kristýna Krasulová obsadila

třetí místo v soutěži o Cenu Sanofi za farmacii.

Kateřina Holá sklídila úspěch za svoji dosavadní práci, jejímž ústředním tématem jsou uhlíkové kvantové tečky. Jedná se o novou generaci nanomateriálů, které by mohly najít uplatnění v diagnostice, léčbě některých nemocí i v technologických aplikacích. Její kolegyně Markéta Paloncýová předložila do soutěže práci nazvanou Počítačové simulace interakcí malých molekul s biomembránami. Simulace na výkonných počítačích provádějí vědci například proto, aby předpověděli propustnost membrán

vůči molekulám. Tyto znalosti mohou v budoucnu pomoci například v medicíně, farmaceutickém či kosmetickém průmyslu.

Laureátka z lékařské fakulty Kristýna Krasulová se zabývá interakcemi léčiv a cytotoxických P450 – jaterních enzymů, které léčiva metabolizují a usnadňují vyloučení z organismu. „Práce Kristýny Krasulové zaujala aplikovatelností výsledků v medicínské praxi a také tím, že již ve třetím roce studia byla autorkou nebo spoluautorkou dvou impaktovaných publikací,“ uvedl proděkan lékařské fakulty a člen hodnotící komise Martin Modrianský. (srd, mav)

Optici dostali Cenu Technologické agentury ČR

Vědci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů a Společné laboratoře optiky vyvinuli společně s kolegy z Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR a společností Meopta-optika zcela nové multivrstvé optické systémy, které ve svých výrobcích využije právě největší český výrobce optiky z Přerova. Aplikovaný výzkum letos získal Cenu Technologické agentury ČR v kategorii Originalita řešení.

Projekt nazvaný Moderní multivrstvé optické systémy se věnoval vybraným specifickým problémům takzvaných optických tenkých vrstev, respektive celých systémů těchto vrstev. „První část projektu se zabývala zcela novou technologií na principu využití plasmatu pro realizace vrstev a odpovídajících měřicích a kontrolních metod. Následně jsme navrhli a vytvořili multivrstvé systémy pro konkrétní výrob-

ky v Meoptě nebo pro užití v nestandardních aplikacích, například na velkorozměrných optických prvcích pro výzkum kosmického záření, jak je známe z našich projektů Cherenkov Telescope Array, CERN nebo Observatoř Pierra Augera,“ uvedl hlavní řešitel projektu Miroslav Hrabovský.

S optickými tenkými vrstvami se podle něj setkáváme denně. Nacházejí se prakticky na každém optickém prvku či výrobku, tedy například na brýlích, objektivěch fotoaparátů, na mobilu a podobných zařízeních. Zásadně zlepšují parametry optické soustavy, na niž jsou naneseny.

Technologická agentura ČR oceňovala projekty aplikovaného výzkumu již počtvrté. Ze stovek projektů postoupilo do užšího výběru 28. Cenu TA ČR získaly čtyři nejlepší projekty. (srd)

Nejlepší v překladatelské soutěži byla doktorandka filozofické fakulty

Jaroslava Němčáková, doktorandka katedry slavistiky filozofické fakulty, zvítězila v prestižní překladatelské soutěži vyhlášené Ruským střediskem vědy a kultury v Praze. Získala smlouvu na překlad díla, které v roce 2017 vydá nakladatelství Host.

„Mám radost. I když se uměleckému překladu věnuji v rámci seminářů delší dobu, výsledek této soutěže považuji za velký úspěch,“ řekla Jaroslava Němčáková. Díky vítězství bude překládat novelu ze školního prostředí s pracovním názvem Práce s chybami. Autorem knihy je současný ruský prozaik Jurij Poljakov.

K ruštině se Jaroslava Němčáková dostala náhodou na gymnáziu. „Celkem dobře jsem tehdy uměla anglicky a německy. K tomu jsme si měli vybrat další jazyk, kte-

rý bychom se učili od začátku. Vybrala jsem si ruštinu, protože se mi zdála jednoduchá,“ dodala doktorandka oboru Ruský jazyk na katedře slavistiky. V soutěži překládala úryvky ze tří knih a myslí si, že vyhrála i proto, že umí dobře česky. „Aspektů, které by měly být při překladu dodrženy, je hodně. A znalost mateřštiny je podstatná,“ řekla. Při překladu podle ní sehrává důležitou roli i dokonalé pochopení předlohy a její interpretace. Podstatné je, aby v překladech nebyly ani faktické chyby. „Je obtížné proniknout do překladatelského světa. Na čtenáře musí působit text totiž tak, jako by četl originál. A to i přesto, že se originálu nic nevyrovná. Čtenář by neměl poznat, že se jedná o překlad, jde o jakousi přirozenost textu,“ vysvětlila Jaroslava Němčáková. (map)

Olomoucká ortodontie získala prestižní členství v evropském sdružení NEBEOP

Ortodontické oddělení olomoucké Kliniky zubního lékařství se stalo plným členem evropské organizace Network of Erasmus Based European Orthodontic Programs (NEBEOP), která sdružuje nejlepší školicí pracoviště pro postgraduální výuku ortodontie v Evropě. Prestižní „Certificate of Membership“ obdrželo jako první z postkomunistických zemí na letošním Evropském ortodontickém kongresu ve Stockholmu.

Udělení certifikátu pro vzdělávací program předcházelo externí hodnotitelské

řízení posuzující splnění náročných ukazatelů na základě obsáhlých písemných podkladů. „Následovala návštěva našeho oddělení, která umožnila podrobně prodiskutovat všechna kritéria s vedením kliniky i setkání s postgraduálními studenty a školiteli,“ uvedl bývalý přednosta II. stomatologické kliniky olomoucké lékařské fakulty Milan Kamínek, který patří ke špičkovým evropským odborníkům v oboru ortodontie. V rámci hodnotícího procesu navštívil olomouckou kliniku Demetrios Halazone-

tis z University of Athens (na snímku druhý zprava, vedle něj vlevo Milan Kamínek, zcela vpravo Miloš Špidlen).

Přidělení plného členství je podle přednosti kliniky Miloše Špidlena prestižní záležitost, která zatím nemá v postkomunistické zóně obdoby. „V České republice byla dosud prozatímními členy ortodontická pracoviště v Praze na Vinohradech a v Olomouci. Jako prvním se nám nyní podařilo zařadit se mezi 25 evropských ortodontických pracovišť s mezinárodně uznaným nejvyšším postgraduálním vzděláváním,“ zdůraznil přednosta.

Cílem NEBEOP je zvyšovat úroveň specializační přípravy v oboru ortodontie, a to prostřednictvím vzorového evropského programu s názvem ERASMUS, který vypracovala skupina předních evropských odborníků v rámci projektu EU. (mav)

Jan Peřina získal Cenu Neuron za přínos světové vědě

Mezi šesti osobnostmi, které letos převzaly Cenu Neuron za přínos světové vědě, nechyběl zástupce Univerzity Palackého. V oboru fyzika se laureátem stal Jan Peřina z přírodovědecké fakulty a Společné laboratoře optiky.

Profesor Peřina dosáhl mezinárodního věhlasu svými publikacemi o kvantové, statistické a nelineární optice a teorii koherence světla. Podílel se na objevu vlastností neklasického světla. Cenu Neuron vnímá jako ocenění své více než padesátileté vědecké práce.

„Za tu dobu se vystřídaly různé časy, činnosti byly docela rozmanité a podmín-

ky pro vědeckou práci se také proměňovaly. Bylo potřeba hodně úsilí, trpělivosti i nadšení pro vědu. Měl jsem celou řadu spolupracovníků, takže ocenění je uznáním i jejich práce. Cena ale patří i zakladateli olomoucké školy kvantové optiky, jímž byl profesor Bedřich Havelka,“ uvedl profesor Peřina, který stále spolupracuje s tuzemskými i zahraničními kolegy a podílí se na projektech katedry optiky a publikační činnosti. Olomouckou přírodovědeckou fakultu absolvoval v roce 1964, od té doby na ní stále pracuje. Zároveň působí ve Společné laboratoři optiky Univerzity Palackého a Fyzikálnímu ústavu Akademie věd ČR.

Vědecká rada fondu na Ceny Neuron navrhuje špičkové vědce, kteří výrazně ovlivnili úroveň poznání ve svých oborech a kteří svou energii věnují intenzivní práci s mladou generací vědců. Důležitým kritériem při výběru je i osobní integrita, otevřenost vůči různým vědeckým komunitám a vnímání vědy jako služby společnosti. Letos ocenění obdržel rovněž chemik Josef Michl, který v Olomouci přednášel v rámci cyklu Rudolf Zahradník Lecture Series. V oboru matematika cenu získal Pavel Exner, za medicínu Milan Šamánek, v oboru společenských věd olomoucký rodák Leopold Pospíšil a za biologii Jan Svoboda. (srd)

Celosvětovou komisi pro logopedické vzdělávání vede Kateřina Vitásková

Novou předsedkyní komise The Standing Committee for Education for Speech Language Pathology se stala Kateřina Vitásková z pedagogické fakulty.

„Vnímám to jako ocenění mého profesního a individuálního úsilí, které věnuji logopedii a speciální pedagogice. Sama volba má význam jak pro obor Logopedie na naší fakultě, tak i pro celou českou speciální pedagogiku. V pojetí olomoucké univerzity ji považují za excelentní vědní a profesní disciplínu,“ řekla Kateřina Vitásková, která je vedoucí Oddělení logopedie a studii komunikačního procesu Ústavu speciálněpedagogických studií pedagogické fakulty.

The International Association of Logopedics and Phoniatrics je vědecká organizace sdružující 55 logopedických a foniatrických organizací z 35 zemí celého světa. Společně s individuálními členy z 54 zemí světa má 230 tisíc členů a 12 vědeckých výborů.

To, že ve výběru uspěla právě ona, vnímá logopedka jako zadostiučinění. „Je tím po-

tvrzeno prosazování mé koncepce v dalším vývoji logopedie. Preferuji směr, který reflektuje speciálněpedagogická východiska a zároveň i proinkluzivní směřování, které vede k přímému propojení mezioborové a meziresortní spolupráce. Mním tím spolupráci nejen odborníků z edukačního a zdravotnického sektoru, ale i z oblasti poradenských sociálních služeb,“ dodala docentka Vitásková.

Víc než kdy jindy je podle ní teď nezbytné budovat vzájemné vazby mezi jednotlivými odbornými skupinami a resorty, které se na intervenci osob s poruchami komunikace podílejí. Podle Kateřiny Vitáskové by logopedie neměla být oddělována od problematiky osob se specifickými potřebami, neměla by se koncentrovat pouze na klinický sektor, protože propustuje všemi resorty i všemi věkovými skupinami. (map)

Porota ocenila diplomovou práci absolventky práv čestným uznáním

Za mimořádně kvalitní označil Institut pro udržitelný rozvoj (IURS) diplomovou práci absolventky právnické fakulty Markéty Horové. V premiérovém ročníku soutěže o Cenu Jiřiny Bergatt Jackson jí udělil čestné uznání. Markéta Horová uspěla s prací nazvanou „Možnosti výstavby v záplavových územích“.

Komise posuzovala 16 prací z osmi českých a slovenských univerzit. „Přihlášené odborné texty se musely týkat územního rozvoje. Jako členka hodnotící komise musím říct, že všechny měly vysokou úroveň. Nakonec jsme udělili jednu cenu a čtyři čestná uznání,“ řekla Barbara Vojvodíková, ředitelka IURS. Podle ní je problematika územního rozvoje multidisciplinární, a proto byla cena vypsána pro různé studijní obory a různé profese. „Při hodnocení byly jedním z hlavních kritérií praktič-

nost a aplikovatelnost,“ vysvětlila Vojvodíková.

Markéta Horová psala diplomovou práci pod vedením Veroniky Tomoszkové z katedry správního práva a finančního práva. Ve své práci řešila zejména to, jak jsou záplavová území a jejich aktivní zóny definovány, a věnovala se předpokladům a omezením týkajících se výstavby v těchto oblastech. Uvažovala také nad vhodností zápisu záplavových území do katastru nemovitostí. Zároveň hodnotila současný stav vyhlásování záplavových území na významných tocích v Olomouckém kraji. „Úspěch v soutěži mě překvapil a současně utvrdil v tom, že se chci v písemném projevu dál zdokonalovat. Ráda bych pracovala v právní oblasti, kde bych tuto dovednost využila,“ uvedla Markéta Horová a dodala: „Budu ráda, pokud můj úspěch inspiruje další studenty.“ (eha)

jazykové okénko

Za slova cizí považovali studenti bohemistiky v testu, který jsme si nedávno napsali „jen tak pro zajímavost“, i některá slova česká, resp. slovanská: např. jméno jedovatého jehličnatého stromu tis. Studenty k tomu vedla jistě zvláštní podoba tohoto slova – asi jeho jednoslabičnost a zakončení – is, které jsme zvyklí vidat např. u jmen antického původu. Slovo tis by studenti i „cize“ vyslovovali, totiž jako [tys], ne [tis], jak je doporučeno v kodifikaci české výslovnosti.

Ve zmíněném testu hodnotili studenti bohemistiky jako cizí, nejspíše latinské nebo anglické, i přídavné jméno *bezprizorní*, resp. jeho kořen (protože předpona *bez-* je samozřejmě domácí). Adjektivum *bezprizorní*, které *Slovník spisovné češtiny* definuje jako „jsoucí bez domova, opuštěný“, stojí za bližší komentář. Zajímavé je už to, že *Slovník spisovné češtiny* povoluje toto slovo skloňovat obojím způsobem, který je běžný u českých dlouhých adjektiv – tedy měkce podle vzoru *jarní*, což je asi častější, ale i tvrdě podle vzoru *mladý*. Tedy je možná jak podoba *bezprizorní*, ve druhém pádě *bezprizorního*, tak podoba *bezprizorný*, a tedy ve druhém pádě *bezprizorného*.

Tato podvojnost je vysvětlitelná jednoduše: přídavné jméno *bezprizorní*, resp. *bezprizorný* je rusismus, potýkající se s odlišností českého skloňování – je to upravená podoba ruského slova *беспризорный*. Předponě samozřejmě rozumíme a základové sloveso *призреть* znamená „postarat se o koho, ujmout se, poskytnout útulek“. Slovo *bezprizorný*, resp. *bezprizorní* tedy původně znamenalo „nemající nad sebou žádný dohled“ a užívalo se často mj. jako charakteristika dětí bez domova a bez rodičů. Takových dětí byly v prvních letech po Leninově revoluci, od níž letos v listopadu uplynulo 99 let, v Sovětském svazu skutečně desetitisíce. A asi prostřednictvím československých legionářů, kteří o Sovětském svazu u nás jako první pravdivě referovali, se toto slovo dostalo do češtiny. V lístkové kartotéce Ústavu pro jazyk český v Praze je slovo *bezprizorný* sice doloženo poprvé k r. 1934, ale je to doklad z novin, což znamená, že to slovo muselo být v té době už docela dobře známé.

Zda je nějaké slovo domácího původu, nebo původu cizího, na to nejčastěji usuzujeme spontánně – zhodnotíme formální stránku konkrétního slova. Neobvyklé skupiny hlásek v takovém slově, jako je např. signál, komplikovaný nebo resuscitovat, prostě už samy o sobě naznačují, že ta slova nejsou česká.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Fischerovskou přednášku uvedl filozof Karel Floss

Výroční přednášku k počtě J. L. Fischera letos proslavil žák a spolupracovník prvního rektora obnovené UP, filozof a překladatel Karel Floss. Svou přednášku nazval Úděl filosofa v magické Olomouci. V zaplněné Kapli Božího Těla Uměleckého centra UP hovořil o osobnostních rysech

Fischera, zmínil i několik časových milníků, v nichž se první rektor obnovené olomoucké univerzity choval způsobem, který by nikdy neměl být zapomenutý.

„Fischerova snaha za každou cenu vystupovat proti násilí ho vždy razantně odlišovala od ostatních. I v roce 1948 dokázal bránit akademické svobody, dokázal si vyhradit právo na vlastní názor, na svou svéráznou filozofii. Pro svou univerzitu prosazoval v této době dokonce akademické svobody a zásadní autonomii v oblasti vědy a vyučování. I když se to někomu může zdát málo, vše se ukáže v jiném světle, srovnáme-li jeho aktivity s představiteli ostatních tehdejších univerzit,“ zdůraznil Karel Floss. (map)

Právnická fakulta připravila již počtvrté speciální diář

Letošní akademický rok si mohou studenti Právnické fakulty UP již počtvrté plánovat podle speciálního diáře. Vedle studentů ho rok od roku používá i stále více zaměstnanců.

Nejde o běžný diář – tento kopíruje akademický rok. Jsou v něm stránky pro vlastní rozvrh výuky, plánování volnočasových aktivit, přípravu životopisu nebo pravidla pro psaní kvalifikačních prací. A především spousta místa a podnětů pro osobní rozvoj.

Autorkou nápadu i textové části diáře je Veronika Tomoszková z katedry správního práva a finančního práva, ilustrace připravila studentka práv Tereza Hanusová (na snímku). (eha)

Teologická fakulta se zapojila do potravinové sbírky

Do potravinové sbírky pro lidi v nouzi, kterou organizovaly Armáda spásy, Charita Olomouc a Člověk v tísni, přibyl i výtěžek z teologické fakulty. Její studentští i akademičtí zástupci jej předali Charitě Olomouc a Potravinové bance Olomouckého kraje při happeningu ke Dnům boje proti chudobě. Charitativní akci na olomouckém Horním náměstí zahájil fotograf a absolvent UP Jindřich Štreit. (mav)

Jiří Brady dostal medaili UP

Zaplněné pražské Staroměstské náměstí tleskalo 28. října Jiřímu Bradymu, který z rukou rektora Jaroslava Millera převzal Pamětní medaili Univerzity Palackého. Jiří Brady přežil Terézín, Osvětim i pochod smrti. Celý svůj život se snaží, aby svět nezapomněl na holocaust, jehož obětí se stala jak jeho sestra Hana, tak oba rodiče. „Oceňujeme muže, jehož životní příběh je učebnicí moderních dějin této země. Dovolte mi, pane Jiří Brady, abych ocenil vaši neúnavnou osvětovou činnost o hrůzné pravdě holokaustu, vaši pomoc této zemi po roce 1989 a také vaši obhajobu lidských práv,“ řekl rektor UP Jaroslav Miller. (ipu)

Attack 2016 otestoval třídění zraněných v terénu

Terčem simulovaného teroristického útoku v olomouckém obchodním centru Galerie Šantovka se stali studenti fakulty zdravotnických věd. Naštěstí byli jen v rolích figurantů, protože se zúčastnili taktického cvičení Attack 2016, jehož hlavním cílem bylo procvičení efektivního způsobu třídění zraněných osob. Do náročného testu se fakulta zapojila spolu se Zdravotnickou záchranou službou a složkami Integrovaného záchranného systému Olomouckého kraje. Cílem projektu, na němž odborníci FZV dlouhodobě spolupracují, je vytvoření standardu třídění raněných, který by platil pro celou Českou republiku. (red)

Univerzita Palackého a ministerstvo zahraničí podepsaly Memorandum o spolupráci

Jaroslav Miller, rektor UP, společně s Petrem Gajduškem, státním tajemníkem Ministerstva zahraničních věcí ČR, podepsali Memorandum o spolupráci. Zaměřuje se především na mezinárodní vztahy, právo, politické vědy, veřejné zdraví a sociální práce. „Půjde o stáže pro posluchače Univerzity Palackého v České republice i v zahraničí, výzkum a expertízy v oblastech společného zájmu,“ řekla Ivana Oborná, prorektorka pro zahraničí UP. (map)

kaleidoskop

Nová monografie Petra Orsága

Desetileté bádání v problematice československých exilových médií vydalo na čtyř set stránkovou monografii Mezi realitou, propagandou a mýty. Československá exilová média v západní Evropě v letech 1968–1989. Napsal ji Petr Orsága, vedoucí katedry mediálních a kulturních studií a žurnalistiky filozofické fakulty.

„Hlavním předmětem mého zájmu byly zejména vydavatelské aktivity těch, kteří odešli z vlasti v roce 1968 v důsledku srpnové invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa,“ řekl autor knihy Petr Orsága. V pražském Café Kampus ji představil Petr Pithart, který je zároveň i jedním z důležitých aktérů událostí, jež kniha popisuje. (map)

Nanočástice pomáhají při odhalování padělků

Vědci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) přišli na účinnou metodu, která rychle a levně odhalí padělané zboží kapalného skupenství. Nová technologie je určena zejména výrobcům lihovin, kosmetiky, parfémů nebo třeba distributorům pohonných hmot. O metodu projevíli zájem první investoři a její komerční potenciál potvrzuje i zlatá medaile z letošní mezinárodní výstavy inovací a patentů Invent Arena v Třinci, které se zúčastnili vystavovatelé z 21 zemí.

Technologie Key-Lock zabraňuje padělání výrobku pomocí unikátního páru zámku a klíče. Do výrobku se vnesou vhodné molekuly ve velmi nízkých koncentracích, které fungují jako zámek, jenž výrobek chrání. Nanomateriál na bázi magnetických částic a nanostříbra s ukotveným chemickým klíčem pak dokáže tyto molekuly zcela selektivně nalézt, účinně separovat z prostředí pomocí magnetického pole a hlavně nesmírně citlivě stanovit pomocí metody povrchově zesílené Ramanovy spektroskopie. „Dvojici zámek-klíč zná jen výrobce, na jeho požádání ji můžeme kdykoliv změnit. Chemický zámek přidaný do produktu je identický s přírodními látkami, je zcela netoxický a nezatěžuje životní prostředí,“ uvedl spoluautor technologie Václav Ranc.

Kontrola pravosti výrobku trvá jen několik minut a náklady na takovou ochranu jsou v porovnání s cenou výrobku minimální. Odborníci z RCPTM pracují na optimalizaci metody tak, aby se dala využít i pro pevné materiály a zboží. (srd)

Univerzita se drží v pětistovce nejprestižnějších škol

Univerzita Palackého uspěla v dalším mezinárodním srovnání vysokých škol. V hodnocení amerického listu U. S. News figuruje v první pětistovce nerespektovanějších světových vysokých škol, v republikovém srovnání skončila druhá za Univerzitou Karlovou. Loni obsadila nejstarší moravská univerzita pomyslnou bronzovou pozici, letos ale přeskočila ČVUT. Mezi 300 nejlepších univerzit olomoucká univerzita pronikla v chemii i botanice a zoologii.

Stejně jako v předchozích hodnoceních mohla univerzita zejména díky přírodním vědám stavět na vysokém počtu publikací, které se dostaly mezi deset procent, případně až jedno procento nejcitovanějších prací v daném oboru, nebo na široké mezinárodní spolupráci.

V U. S. News Best Global Universities Rankings zaujímá Univerzita Palackého 494. pozici. Stejně jako v minulých letech zůstává tuzemským lídrem Univerzita Karlova, ve světě je 201. Třetí ČVUT kleslo z loňské 399. na letošní 535. příčku. Žebříček letos hodnotil 1262 světových univerzit, konečné pořadí získala tisícovka vysokých škol z 65 zemí. (srd)

foto:

Milada Hronová

Vojtěch Duda

Alžběta Kučerová

Martina Šaradínová

Eva Hrudníková

archiv ZZS Olomouckého kraje

Vladimír Mihál, Denis Dvořák
a Marián Hajdúch (zleva)

Medicína mu pomohla. Sám teď pomáhá jiným

Tři muži, jedna fotografie. Lékař, vědec a student medicíny, který má za sebou úspěšnou léčbu leukémie, propůjčili své tváře nadaci Rakovina věc veřejná, jejíž kampaň na podporu výzkumu nádorových onemocnění podpořila vybraná česká média. Spojila je nejen snaha o oslovení široké veřejnosti, ale také příběh o šťastném překonání zákeřné choroby díky nejmodernějším léčebným metodám a postupům.

Posílit povědomí veřejnosti o onkologickém výzkumu se společně rozhodli student 3. ročníku všeobecného lékařství Denis Dvořák, přednosta olomoucké Dětské kliniky Vladimír Mihál a ředitel Ústavu molekulární a translační medicíny LF UP Marián Hajdúch. „Prostřednictvím kampaně jsme chtěli zviditelnit ob-

last podpory, která je v zahraničí velmi masivně dotovaná z privátních a charitativních zdrojů. Zároveň jsme upozornili na existenci nadace, která výzkum nádorů spolufinancuje. Přispívá už na něj spousta lidí, my ale věříme, že ten prostor a potenciál je v České republice ještě větší,“ říká Marián Hajdúch.

Rakovina věc veřejná

NADACE PRO VÝZKUM RAKOVINY

Návrat do plnohodnotného života

Ve dvou a půl letech onemocněl Denis Dvořák akutní lymfatickou leukémií, jejíž základní léčebnou metodou je chemoterapie. „Jako u každého onkologického onemocnění jde o vážnou chorobu. Velmi přitom záleží na prognostických znacích a dobré diagnostice. Ta je na našem pracovišti jedna z nejlepších v republice především díky skvělé cytogenetice,“ vysvětluje přednosta Vladimír Mihál a zdůrazňuje: „Denis měl našťáště tzv. standardní typ akutní lymfatické leukémie, věděli jsme proto, že pokud se nestane něco neobvyklého, měli bychom jej vyléčit – a to se také stalo.“

Stejně jako u většiny dětských pacientů trvala Denisova léčba dva roky. První půl rok absolvoval intenzivní, tzv. protokolární léčbu v nemocnici. „Je založena na intravenózní aplikaci různých druhů cytostatik,“ vysvětluje přednosta. Další půl rok tzv. udržovací léčby pak docházel z domova jednou měsíčně na kliniku. „Je to stále velmi náročná léčba dvěma cytostatiky, ale je už podávána perorálně. Pacienta zároveň pečlivě hlídáme a modlíme se spolu s ním, aby byla léčba úspěšná,“ objasňuje Vladimír Mihál.

Denis výrazný vliv nemoci na prožívání dětství a dospívání nepocíval a ani jeho současný život se neřídí žádným speciálním režimem. „Kromě pravidelných kontrol u praktického lékaře žiju jako každý druhý, bez jakýchkoli omezení.“ Osobní zkušenost se závažnou nemocí jej ale možná přece jen ovlivnila v pohledu na sebe sama i na okolní svět. „Myslím, že jsem si

srovnal základní hodnoty. Každopádně od ukončení léčby jsem nepocíval žádnou tíži nemoci a nepřipadá mi, že by mi měl někdo pomáhat.“

Splátka na dluh

Pomoc už naopak několik let nabízí sám jako člen sdružení Šance Olomouc, které usiluje o usnadnění situace dětem v průběhu náročné protinádorové léčby a při návratu do běžného života. Denis Dvořák se od dětství účastnil jeho různých akcí a od osmnácti let působí jako jeden z vedoucích letních a zimních táborů, kterých se sám jako dítě každoročně účastnil. „Chci svou malou mírou přispět k práci sdružení. Je to možná i určitá splátka dluhu, ale především mi to dělá radost,“ říká Denis.

Rozvoj výzkumu – základní podmínka úspěšné léčby

Podle přednosta olomoucké kliniky se úspěšnost léčby akutní leukémie za poslední dvě dekády mnohonásobně zvýšila. „Ještě před dvaceti lety to bylo 10 až 15 procent nemocných dětí. Podle hodnocení celkového přežití pacientů máme dnes v Olomouci 95 procent vyléčených pacientů,“ upřesňuje Vladimír Mihál.

Jak zdůrazňuje ředitel ÚMTM Marián Hajdúch, výzkum a vývoj nových léčebných metod a postupů se na pozitivním trendu výrazně podílí: „Výzkum je vždy na začátku. Pokud jej nebudeme dělat a podporovat, projeví se to jednou i v léčebných výsledcích. Je třeba začít raději dříve než později.“

Rakovina věc veřejná – Nadace pro výzkum rakoviny Olomouc byla založena v roce 1997 jako první nezisková organizace v České republice na podporu výzkumu a vývoje v oblasti nádorových onemocnění. Zaměřuje se také na primární a sekundární prevenci zhoubných novotvarů a jiných závažných civilizačních nemocí. Zároveň přispívá k výchově a dalšímu vzdělávání odborníků a ke zřizování standardních a nestandardních zdravotnických a vědecko-výzkumných zařízení. Vyvíjí také intenzivní osvětovou činnost ve svých informativně-preventivních projektech, určených pro širokou veřejnost. Primárně podporuje vědu a výzkum, který probíhá na špičkových pracovištích v Ústavu molekulární a translační medicíny LF UP.

Výzkum rakoviny podpoří kniha pohádek

Originálním způsobem se známé osobnosti rozhodly podpořit výzkum nádorových onemocnění a autorsky se podepsaly pod knihu „Věnované pohádky“. Deset původních příběhů z pera lékaře Josefa Kouteckého, biatlonistky Gabriely Koukalové, komika Lukáše Pavláška, zpěvačky Ester Kočíčkové nebo herce Igora Bareše a s výtvarným doprovodem ilustrátorky Carolyn Gad vydává nadace Rakovina věc veřejná – Nadace pro výzkum rakoviny v česko-anglické verzi.

životní styl

S kardiostimulátorem do nebeských výšin

text: Martin Višňa
foto: archiv MH

Hory jsou magnet. Svě o tom může vyprávět Markéta Hanáková, která se zdolávání hor nevzdala ani poté, co se jí několikrát kvůli vrozené vadě zastavilo srdce a byl jí implantován kardiostimulátor. Jako vůbec první člověk s „budíkem“ na světě vystoupala až do výšky 7219 metrů, tento rekord se letos pokusila překonat. S přípravou jí pomáhali i odborníci z Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého.

Nové rekordní výšky chtěla Hanáková, která pracuje jako radiologická asistentka v olomoucké fakultní nemocnici, společně se svým přítelem Zdeňkem Hodinářem dosáhnout na afghánském Noshagu měřícím 7492 metrů. Hora je ovšem, slovy lezkyňe, nechtěla. „Zatímco během aklimatizace a budování výškových táborů jsme měli relativně hezky, v době našeho posledního pokusu o vrchol se počasí obrátilo zcela proti nám. Každý den zuřila sněhová bouře, přibývalo nového sněhu, ochlazovalo se a vítr sílil,“ vzpomíná na srpnovou expedici Hanáková.

Jak ale tvrdí, svědomí mají s přítelem čisté. Na hoře ze sebe vydali všechno. A nepodcenili ani předchozí přípravu, během které se tři týdny „rozcvičovali“ v peruánských Andách ve výškách okolo pěti tisíc metrů. Na fakultě tělesné kultury zase absolvovali pod dohledem Michala Botka a jeho kolegů z katedry přírodních věd v kinantropologii opakované klidové a zátěžové hypoxické testy v nadmořské výšce Olomouce a ve výškách v rozmezí zhruba od čtyř do šesti tisíc metrů.

„Díky speciálnímu přístroji a kyslíkové masce doktor Botek nasimuloval nadmořskou výšku 6200 metrů. Tato část výzkumu probíhala v klidu. Po celou dobu monitorovali náš krevní tlak, saturaci krve kyslíkem nebo puls. Po vyhodnocení klidové části jsme se šli „po horách“ trochu projít. Ocitli jsme se v nadmořské výšce cca 4500 metrů

a nenáročně pár minut pochodovali. Zatímco my jsme nasávali vzduch odpovídající těmto nadmořským výškám, tak odborníci opět bedlivě sledovali, jak naše tělo na tyto výšky reaguje. Zajímavé přitom bylo, že i když jsme se pohybovali ve stejných nadmořských výškách, každý jsme byli aklimatizovaný jinak,“ přiblížila průběh měření horolezkyňe.

Horská realita se však od laboratorních podmínek výrazně liší a nestačí jen dobré výsledky a papírové předpoklady. „V laboratoři jsme byli „vysoko“ jen po dobu testů. V horách je v té výšce člověk pořád, vnímá ji mnohem intenzivněji, a v případě, že bychom vysokou nadmořskou výšku dobře nesnášeli, nemůžeme vypnout čudlík, ale musíme se sami postarat o to, abychom se dostali níž, kde se tělu uleví,“ dodala Hanáková, která si na Noshagu sáhla na fyzické dno.

S koníčkem, kterému propadla po pětadvacátých narozeninách, aniž by byla předtím kdovíjaký sportovec či horal, nehodlá jen tak přestat. Je si ale dobře vědoma jistých omezení. „Možná to dnes vypadá, že nám kardiostimulátor do života až tak nezasáhl, ale po operaci jsem si myslela, že je s horami konec. Ale lezeme dál, jen musíme trochu jinak plánovat veškeré túry a akce. Přece jen na sobě cítím, že to nejde tak hladce jako dřív,“ přiznává Markéta Hanáková, která o svých cestách také píše, vystavuje z nich fotografie a promítá dokumenty.

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

A full-page portrait of Delana Mikolášová, a woman with long, wavy blonde hair, smiling warmly. She is wearing a dark blue double-breasted blazer over a white and blue striped shirt and light-colored trousers. Her hands are clasped in front of her. The background is a bright, out-of-focus office or studio setting with large windows.

Delana Mikolášová: Neúspěch není problém. S ním se počítá

Delana Mikolášová (* 1985)

Vystudovala politologii a evropská studia na FF UP. Absolvovala studijní pobyty v Nizozemí a Izraeli. První pracovní zkušenosti získala ještě během studií v Organizaci pro zákaz šíření chemických zbraní v Haagu a v Delegaci Evropské unie v Tel Avivu. Více než rok a půl strávila na stipendijním pobytu na Univerzitě v Tel Avivu. V roce 2012 obstála v konkurenci více než 200 uchazečů a stala se posluchačkou Diplomatické akademie Ministerstva zahraničních věcí (MZV) pro juniorní diplomaty. Dlouhodobě se specializuje na problematiku Blízkého východu. Tuto agendu měla na starosti i na MZV, jehož zaměstnancem je od roku 2013. Od listopadu 2015 působí na českém velvyslanectví v Izraeli v pozici vědecké diplomatky.

Na střední škole si z dívčího časopisu vystříhla články o diplomatce. Ta profese ji uhranula. Doma v Hanušovicích se pak čas od času nechala unášet sny, coby, kdyby. Kdyby se opravdu i ona stala diplomatkou, kdyby mohla cestovat, žít v zahraničí a potkávat se se zajímavými lidmi. A kdyby se třeba někdy podívala do Izraele. Do země, s níž sice neměla zdánlivě nic společného, ale která ji vždy přitahovala. Většina romantických snů z Hanušovic zůstane jednou pro vždy mezi jesenickými kopci. Ty její ale ne. Delana Mikolášová se skutečně stala diplomatkou. Dokonce první vědeckou diplomatkou naší země. A kde nás zastupuje? No přeci v Izraeli.

— Pro splnění snu musí člověk i něco udělat. Vy jste vystudovala politologii na Univerzitě Palackého, ale ten váš zájem o Blízký východ je mnohem starší, že?

Ta oblast mě přitahovala vždy, v nějakých patnácti, šestnácti jsem se začala víc zajímat o židovský zákon – tóru, o islám, zajímal mě i duchovní rozměr palestinsko-izraelského konfliktu, chtěla jsem vědět, jaké jsou jeho kořeny. Před maturitou jsem si dokonce ve škole pod lavicí četla knížky na toto téma. Náš třídní, matematik a fyzik, si mě dobíral a říkal, že s tímhle zaměřením nenajdu práci, že bych se měla přeorientovat na techniku a dotáhnout matematiku. Ale já jsem si řekla, že zkusím to, co mě zajímá a baví. Když jsem pak přemýšlela nad dalším studiem, vybrala jsem si politologii na Univerzitě Palackého.

— Stala jste se naší první vědeckou diplomatkou. S jakými představami jste do té pozice nastupovala? Nejste vědkyně, jste politoložka.

Myslím, že abych vykonávala svou práci úspěšně, nemusím být expertem na mikrobiologii nebo na organickou chemii. Velmi si vážím všech vědců a vědkyň, s nimiž se setkávám. Pro diplomata je radost potkávat se s pány profesory, kteří jsou kapacitami ve svých oborech. Jsou to obdivuhodní a zároveň milí lidé zaujatí svou prací a já k nim mám velký respekt. Moje práce je však jiná – já musím umět propojovat českou a izraelskou stranu. Musím vědět, jakým způsobem jednájí a uvažují Izraelci, jaký typ informací očekávají od českých partnerů a naopak. Mojí úlohou je potkávat se s lidmi, představovat jim, jaké má Česká republika v oblasti vědy a výzkumu možnosti, a hledat vhodné průsečíky pro spolupráci. Nermalou součástí mé práce je i komunikace mezi oběma státními správami.

— Proč padla volba pro umístění prvního vědeckého diplomata právě na Izrael?

Izrael je nesmírně dynamická země, která si v posledních letech buduje úspěšnou image jako země start-upů, tedy začínajících, ale progresivních firem. Izraelci se velmi snaží, aby byli vnímáni jako země, která je na špičce v oblasti vědy, výzkumu a inovativních řešení, a ne jen jako země, v níž je konflikt. Je to dobře zvolená strategie, což dokazuje nejen zájem evropských zemí o Izrael, ale i aktivity Indie, Číny, Tchaj-wanu, Latinské Ameriky. Tyto mezinárodní vazby jsou výsledkem velmi sofistikované diplomacie, která se orientuje na praktické a nikoliv na politické oblasti spolupráce. Je to diplomacie, z níž profitují všechny strany a která se netýká kontroverzního izraelsko-palestinského konfliktu. Dává to smysl, protože celou řadu technologií původně vyvinutých v Izraeli používá celý svět.

— Váš pobyt je ohraničený dobou dvou let, s možným ročním prodloužením. Jste tedy v polovině mise, takže už můžete hodnotit. Co vás zaskočilo?

Izraelci jsou velmi upřímní a popravdě, i když jste na to zvyklá, někdy je ta upřímnost až zarážející a občas se velmi špatně vysvětluje českým partnerům. Například: Izraelci čekají na e-mail půl dne, maximálně den. Nečekají tři týdny. Když vidí příležitost, jednájí hned. České straně musím často vysvětlovat, že i když je u nás možná složitější administrativa, tak přesto je potřeba jednat rychle a konkrétně. Nefunguje to tak, že dostanete vizitku izraelského partnera a za půl roku se mu ozvete, že jste se kdesi viděli a máte zájem o spolupráci.

— Jaké šance mají naše univerzity na navázání zajímavé spolupráce?

Velmi dobré, naše věda i aplikovaný výzkum jsou na špičkové úrovni. Slabinou ale je, že výsledky často neumíme „prodat“. Přitom pro Izraelce je typické, že k navázání spolupráce nepotřebují složitý teoretický elaborát, ale chtějí konkrétní kroky – přijede vědec, potká se s kolegou z univerzity, představí svou práci a pokud dokáže zaujmout, pokračuje navázání spolupráce mezi univerzitami a něco vznikne. Izraelci jsou docela rezervovaní k domlouvání velmi obecných rámcových projektů, jde jim vždy o konkrétní jádro spolupráce.

— Takže nebát se kontaktu?

Neúspěch se tady nepovažuje za problém. Naopak. S neúspěchem se počítá, předpokládá se. Tato země je silná v oblasti inovací. Ale ty úspěšné vynálezy a technologie, které dnes tvoří výkladní skříň jejich start-upového národa, často vybudovali lidé, kteří předtím třeba dvakrát neuspěli. Poučili se však z chyb. Chyby prostě nejsou problém, jsou

přirozenou součástí procesu učení se, zlepšování se. Na takové uvažování my nejsme zatím zvyklí. Pokud ale chceme obstát, musíme se naučit nestydět se za chyby.

— Jak jste si zvykla na život v Izraeli? Na stálé riziko, vsudypřítomné mladé muže a ženy se zbraněmi?

Pokud přiletíte jako turista, může to na vás na začátku působit překvapivě a možná i tíživě. Ale když jste tady delší dobu a zvyknete si na to, tak vás naopak znervózni, když jdete třeba do nákupního centra a kontrola tam není. Izraelci podvědomě počítají s rizikem a respektují bezpečnostní pravidla, která jsou součástí běžného života. Odloženého batohu si hned někdo všimne a ohlásí ho. I díky tomu je to vlastně bezpečná země. První turistický dojem by nikoho neměl zastrašit, ani odradit od návštěvy.

— Jsou Izraelci přátelští?

Určitě. Jsou připraveni s vámi komunikovat, když něco potřebujete, vždy se vás někdo ujme, někdo vám poradí. Zdejší společnost je zvyklá si hodně pomáhat, je to vidět i na komunitách Izraelců, kteří žijí v zahraničí. První věc, kterou udělá Izraelce, když někam cestuje, tak se podívá, jaká tam žije židovská, případně izraelská komunita, popřípadě kontaktuje někoho, kdo už tam byl, potká se s ním, získá tipy na ubytování atd. Oni tak fungují ve všech oblastech života, není ostuda říct si o pomoc, o kontakt, komunikovat spolu.

— Pomáhají i cizincům?

Ano. Já sama jsem to zažila poprvé v době, kdy jsem v Izraeli před lety studovala. Často mi pomáhali a já se ptala, co vás k tomu vede? Proč investujete čas a energii do cizího člověka? Oni mi vysvětlili, že to není úplně „nezištné“. Že se třeba někdy v budoucnu vrátím a už budeme mít osobnější vztahy. A měli pravdu, platí to zvláště v mé práci, kde musím navazovat stále nové kontakty, komunikovat. Je fajn už mít někde trochu cestu prošlapanou, někdo vás zná, někdo vás doporučí. Osobní kontakt je v Izraeli velmi důležitý. Pokud se s lidmi scházíte třeba na kávu nebo pracovní oběd, což může být klidně sendvič v bistro na rohu, vytvoříte si zcela jiný vztah, než když věci řešíte jen e-mailem nebo telefonem. Díky zdejší neformálnosti vzniká hodně zajímavých projektů. Samozřejmě, že pokud někde jedním jako zástupce ambasády, tak ke mně přistupují s respektem. Ale i v ten okamžik platí, že Izraelce více zajímá, co o věci víte, jak jste připravena na jednání, co chcete dosáhnout, než jen titul na vizitce. Jdou rovnou k jádru problému, nepotrpí si na kličky a snaží se soustředit na to, co je důležité.

— Už v mladém věku jste si splnila sen pracovat v diplomacii, v cizině. Jak se ve splněním snu žije?

Jsem opravdu šťastná, že můžu dělat to, co dělám. Moje práce je dynamická. Okolní svět, i ten vědecký, se mění, což se v mé práci odráží. Baví mě právě to, že obsah mé práce není jednotvárný a setkávám se v ní neustále s novými lidmi a výzvami. Zároveň si vážím toho, že mi byla v mém věku dána taková profesní šance a odpovědnost. Každá práce má však i své stinné stránky, které nejsou na první pohled vidět. Někdy investujete hodně energie a úsilí do něčeho, co nakonec není tak viditelné. Občas jsou to i nepříliš komfortní věci jako je stěhování a vše, co souvisí se zajištěním chodu rodiny v cizině. Jinak si ale nemůžu stěžovat. Taky si moc cením, že na mě myslí i moje univerzita. Bude to znít jako fráze, ale já jsem byla opravdu poctěna, že mě pan rektor pozval na setkání absolventů. Olomouc a univerzita mají v mém srdci speciální místo a je jedno, kde právě pobývám. Ráda se vracím a ráda jsem součástí univerzitního společenství.

— Co vám pomáhá zvládnout práci po osobní stránce?

Bez podpory rodiny, rodičů, sourozenců, kteří na vás po očku nenápadně dohlížejí, bych tu práci nemohla dělat. Stejně tak mi pomáhá manžel. Je velké štěstí najít při téhle profesi partnera, který vás pochopí a podrží. Důležitý je samozřejmě také odpočinek, člověk musí umět vypnout. Já osobně jsem pejskař, miluju procházky s naším chrem. A pak, po měsících strávených v zahraničí si stále víc uvědomuji i potřebu kořenů. Procházka okolo Hanušovic a krásná příroda Jeseníků mě často nabije víc než exotická dovolená. Jsem ráda, že se mám kam vracet a že tam jsou lidi, kvůli kterým se stojí za to vracet. Rodina a přátelé jsou pro mě důležité kotvy a je jedno, jestli jsou v Hanušovicích, Olomouci, Londýně nebo New Yorku. Víme o sobě.

— Plánujete budoucnost?

Teď je celá moje budoucnost naplněná prací, kterou dělám. Ráda bych například olomoucké univerzitě zprostředkovala v příštím roce návštěvy izraelských osobností, které by přednášely studentům. Proto jsem ráda, že se v říjnu podařilo ve spolupráci s profesorem Lachem přivést do Olomouce významného izraelského experta na národní bezpečnost a bývalého poradce izraelských premiérů Dana Schueftana. No a s Olomoucí souvisí i jeden můj osobní dluh, chci dokončit doktorské studium. Ale jinak se budoucnost plánuje těžko, ráda bych pokračovala ve službách diplomacie, ale teď žiju – jak to říkáte vy – splněný sen.

Delana Mikolášová
s děkanem FF Jiřím Lachem

„Olomouc a univerzita mají v mém srdci speciální místo a je jedno, kde právě pobývám. Ráda se vracím a ráda jsem součástí univerzitního společenství.“

reportáž

Chomoutovská pivní alchymie

Co myslíte, dá se srovnat pocit z úspěchu firmy na newyorské burze se sklenicí natočeného piva v malé hanácké vesnici? Ne, to není nesmyslné srovnání. Ne, pokud jste podepsáni jak pod úspěchem nadnárodní firmy, tak pod sklenicí vlastnoručně vyrobeného piva. Tak jako Jiří Omelka, manažer, sládek, spolujitel pivovaru Chomout v Chomoutově a také absolvent Univerzity Palackého.

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Pivovar Chomout
uvařil i originální pivo
Univerzity Palackého
UP Ale

Sedíme spolu u stolu v hostinci, který k pivovaru patří. Nepředstavujte si pod slovem pivovar žádnou obří fabriku, v níž běhají desítky zaměstnanců v montérkách a z níž každou minutu vyjždějí kamiony s nákladem piva. Kdepak. Sedíme v útulném baráku porostlém břečtanem u hlavní cesty. Ve dvoře je malé technické zázemí, kde se pivo vaří. Všude okolo mě – na sklenicích, tričkách zaměstnanců i na stěnách – je poznávací znak zdejšího pivovaru – kůň. Tedy kůň... Spíš něco mezi dinosaurem, drakem a koněm. Každopádně obrázek, který se za dva a půl roku existence pivovárku vryl docela dobře do povědomí lidí.

Od letadel až na světovou burzu

„Většina lidí si myslí, že jsme mnohem starší firma,“ usmívá se u stolu Jiří Omelka. Do pivovarničení se pustil spolu s kamarádem Jardou Švarcem. V té době už měl za sebou úspěšnou kariéru personalisty v několika nadnárodních firmách. Jeho životní příběh docela dobře symbolizuje dnešní dobu, kdy může člověk vyzkoušet řadu profesí. Musí ale splnit jednu základní podmínku – být ochotný učit se nové věci.

Jiří, rodák z Jarošova, absolvoval střední leteckou školu a kariéru mechanika měl nalinkovanou. Zbytek života ho čekal ve fabrice v Kunovicích. On se ale rozhodl studovat dál a vybral si na filozofické fakultě v Olomouci psychologii. Už během studia zjistil, že víc než role psychologa mu sedí profese, která se v životopisech označuje písmeny HR – Human resource, tedy práce s lidmi, jejich výběr, hodnocení atd. Přes několik firem se vypracoval až na manažera u nadnárodní společnosti. „Podařilo se nám dostat naši firmu na burzu do New Yorku, to byl obrovský úspěch,“ vzpomíná. Cena za úspěch nebyla malá. Ve firmě, která má pobočky na všech kontinentech, neplatí „od do“, protože všude

je „od do“ jindy. Takže stále na telefonu, na letišti, v autě. „Bylo to skvělé, byla to neuvěřitelná, inspirativní atmosféra, ale měli jsme tři malé dcerky a já už nechtěl trávit spoustu času na cestách.“

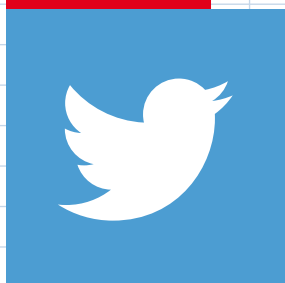
Sládkovy experimenty

Když mu kamarád řekl, že chce mít v Chomoutově hospodu s minipivovarem, zaujalo ho to. „Už dlouho jsem koketoval s různým kvašením od ovocných vín přes medovinu až po vaření piva.“ Právě to poslední ho chytlo. „Snad do třiceti jsem pivo vůbec nepil. Ani dnes nejsem žádný typický pivář. Rád ochutnávám, to mi asi zůstalo z kraje vína, odkud pocházím,“ usmívá se. Chomout je rodinná firma, mají pět stálých zaměstnanců. „Jme malý pivovar, za rok máme produkci čtyři tisíce hektolitrů piva,“ vypráví mi ve skladu s pytlí sladu. Mimochodem, každý pytel musí Jiří Omelka mnohokrát zvednout, než z pípy vyteče třeba ležák nebo Režná Bára.

Vaření piva je pořád tak trochu alchymie – malé pivovary jako je Chomout si vytváří vlastní značky, vznikají piva bylinková, chilli, melounová, levandulová. Experimenty Jiřího baví. „Občas jsou to úlety, máme stolitrovou varnu, kde zkouším nové věci. To nejsou piva pro každého, jenom pro fajnšmekry. Naším nejprodávanějším pivem je desítka a ležák, ty tvoří šedesát procent produkce.“ Hodně věcí zkouší sám, někdy se radí u zkušených sládků, a to jak doma, tak třeba za oceánem. Když přemýšlí, čím ho pro život vybavila univerzita, má jasno. „Škola mě naučila si říct, co chci, kam to chci dotáhnout, co pro to potřebuju, koho pro to potřebuju, od koho se to naučím a co proto sám udělám. A to platí ve všech profesích, které jsem zatím dělal,“ říká muž, který se občas rád jen tak rozhlédne po lokále a podívá se na ty, kteří pijí zlatavý nápoj s podivným koněm na sklenici.

doporučuji

twitter

Jaroslav Franc, odborný asistent katedry pastorální a spirituální teologie, předseda akademického senátu CMTF

Život je příliš krátký na to, abychom četli dobré knihy, musíme číst jen ty nejlepší. Jenomže jak správně vybrat? Stejně platí o **Twitteru**. Sleduji mimo jiné dva účty. **Papeže Františka** a moderátora **Jeremy Clarksona**. Oba mají inspirativní nahléd a oba nejsou lhostejní k dění kolem sebe. Ten Františkův mám asi o trochu raději. Jednak jeho slova můžu přečíst i našim dětem, ale navíc ho můžu sledovat v různých jazycích. Jeremy Clarkson je ale na Twitteru zcela určitě vtipnější.

výstava

Petra Šobánková, katedra výtvarné výchovy PaF

Chci vidět!

V předvánočním období na nás vyukukují odevšad: z obalů čokoládových figurek, z výloh obchodů, z balíčků papírů. Kdo? Andělé. Asi neexistuje jiný náboženský motiv, který by byl tolik zkomercializován. Proto všem doporučuji navštívit výstavu **Šumění andělských křídel** v Muzeu umění Olomouc, která připomíná, kdo vlastně jsou andělé. Pomáhající nebo trestající poslové Boží, naši přátelé a ochránci. Na výstavě lze vidět fascinující tradici zobrazování těchto bytostí od středověku až po žhavou současnost, která ukazuje, že do postav andělů vkládáme především svoji obecně lidskou potřebu bezpečí, krásy, moudrosti a dobra.

webové stránky

Kateřina Kutková, studentka oboru Mezinárodní rozvojová studia, spolek Udržitelný Palacký

Ráda bych doporučila stránky **robgreenfield.tv**. Rob Greenfield se věnuje tématům zodpovědné spotřeby a života, a to velmi zajímavě a vtipně. Na jeho stránce najdete spoustu informací o dumpsterdivingu, bezobalovém nakupování, nekonvenčním cestování, ale i tipy na zajímavé filmy.

knihy

Sylvie Sommerová, *vedoucí knihovny PF*

Pochopíte, že coby knihovnici působící na právnické fakultě mě titul **Zlodějka knih** **Markuse Zusaka** zaujal na první pohled. Navzdory možným očekáváním není tato kniha detektivním románem z prostředí knihovny. Nabízí pohled na historické události z velmi neobvyklé perspektivy a pocuchá mnohá zažitá klišé. Octnete se s malou Liesel a jejími blízkými v realitě nacistického Německa. V příběhu o obyčejných lidech v nelehké době, o tom, jak jsou důležitá naše rozhodnutí, o lidské odvaze i o smíření. Pokud je vám dobře s knihou v ruce, stejně jako Liesel, neváhejte a začtěte se. Pokud jste příznivci pohyblivých obrázků, za zhlédnutí stojí i filmové zpracování příběhu.

doporučuji

kroužky

Pavel Tuček, *RCPTM, katedra geoinformatiky PřF*

Kroužky v Pevnosti poznání jsou pro mě kluky Tobiáška a Tadeáška nevšedním zážitkem, ze kterého žiji celý týden. Někdy mám pocit, že budeme muset v Pevnosti poznání nocovat, neboť se nemohou odtrhnout od práce a rádi by dokončili své aktivity ještě tentýž den. Doma pak vypráví o všem, co zažili a jsou z toho nadšení. Kroužky vřele doporučuji jak po stránce jejich organizace, tak i náplně. Děkuji všem, kdo se o Tobiáška a Tadeáška starají.

kapela

DOBRY TIP ♡

Michaela Klimešová, *studentka tělesné výchovy a biologie FTK*

Pokud neznáte americkou a capella skupinu **Pentatonix** složenou z pěti vokalistů, která přezpívává písničky od známých interpretů, tak byste je určitě měli poznat. A to nejen díky aktuálnímu přezpívání hitu Hallelujah od Leonarda Cohena. Tato písnička už zažila spoustu přezpívání a nejnovější je právě od této kapely – a za pouhé tři týdny má na YouTube už přes 46 milionů zhlédnutí. Zažehňte chmurné dny poslechem hudby od Pentatonix, která vám zajistí přívál pozitivních emocí.

Univerzitní sbor je srdeční záležitost

Je krátce před šestou večer a setmělými ulicemi spěchají desítky lidí. Hodně z nich má společnou cestu, jdou do Uměleckého centra Univerzity Palackého. Vybíhají schody do třetího patra a vstupují do rozsvíceného barokního sborového sálu. Jsou na místě. Přišli na zkoušku Atenea, univerzitního sboru.

Zdraví se, vytahují noty, rozezpívávají se. Mezi nimi je i štíhlá studentka angličtiny Michaela Rudolfová. „Zpívání mě baví, naplňuje mě a navíc je mi tady s ostatními dobře. Vlastně si ani nedokážeme představit, co bychom dělali jiného, kdybychom nešli do sboru. Ateneo je pro nás všechny srdeční záležitostí,“ svěřuje se Michaela Rudolfová. Štíhlá brunetka má s Ateneem mnohaleté zkušenosti. Zpívá od dětství, a přesto, že se po maturitě přesunula za studiem z dalekého Ústí nad Labem do Olomouce, zpívat nepřestala. „Hudba je pro mě duševním odreagováním. A i když ji všichni bereme vážně, tak to neznamená, že se častokrát nezasmějeme,“ usmívá se vysokoškolačka, která je zároveň i předsedkyní sboru. Ateneo má totiž svou student-

skou samosprávu. Díky ní se studenti mohou podílet na tom, co a jak se bude zpívat. „Závěrečné slovo má samozřejmě vždycky pan sbormistr,“ zdůrazňuje Michaela.

Sborové zpívání dokáže spojit lidi různých profesí i oborů. Zatímco Michaela se věnuje angličtině, její sborový kolega Michal Koláček studuje informatiku a hudební kulturu. „Zpívám od malička, ale když jsem měl při prvním setkání s Pavlem Režným zazpívat zdánlivě jednoduchou píseň Já do lesa nepojedu, trochu jsem znejistěl. Překvapilo mě, na jak jednoduché písně si mě sbormistr otestoval. Prozkoušel mě v různých tóninách, důležitá byla intonace,“ vzpomíná nováček sboru, který v Ateneu rozšiřuje řadu tenorů. Sám se považuje spíš za rockera. Hraje na klavír, zpíval i v několika kapelách. A i když se věnuje spíš rockovějšímu, ve sboru zpívá téměř vše. „Je to znamenitý trénink hlasové kondice,“ dodává mladík z Oslavan u Brna.

Čas běží, už je pár minut po šesté. Začíná zkouška. Sál se rozezvučel několika desítkami hlasů a kromě studentů vidím i ty, kteří sem věkově až tak úplně nezapada-

ji. „Mnozí ve sboru začínají jako studenti a zůstávají v něm i jako absolventi,“ vysvětluje Pavel Režný z katedry hudební výchovy pedagogické fakulty. Právě tento muž, který Ateneo vede už patnáct let, je jeho zásadní osobností.

„Náš repertoár je různorodý. Zpíváme starou muziku i moderní hudbu. Zpíváme například Gioacchina Rossiniho, ale i Jana Vičara či Antonína Tučapského, mým oblíbeným autorem je Jiří Pavlica,“ vypočítává Pavel Režný, sbormistr a muzikolog v jedné osobě. Právě s Jiřím Pavlicou a jeho Hradišťanem mohl sbor vystoupit na velkém Absolventském setkání. „Byli jsme rádi, že jsme si mohli zazpívat jak s Hradišťanem, tak s Leonou Machálkovou. Pracovat s takovými profesionály je pro sbor nesmírně inspirující,“ dodává Pavel Režný. A jen se usmívá otázce, zda není pro sbormistra omezující doba studia jeho zpěváků. „Touha zpívat, atmosféra Atenea a společenství podobně naladěných lidí je to, co sbor drží řadu let pohromadě. Jsem přesvědčen, že se na této zkušenosti nic nezmění ani v budoucnu,“ věří Pavel Režný.

Smíšený pěvecký sbor Ateneo Univerzity Palackého v Olomouci je nositelem řady ocenění, na UP funguje od roku 2001. Zázemí ke zkouškám mu poskytuje katedra hudební výchovy pedagogické fakulty. UP reprezentuje na konferencích a koncertech jak v Česku, tak v zahraničí. Hostoval v Nizozemí, Turecku, Maďarsku, Norsku i USA. V koncertní sestavě zpívá 35 zpěváků.

Už vím, jaké je to v Nebbi

text: Vělena Mazochová
foto: archiv Marcely Krejčí

Sen o cestě na černý kontinent si Marcela Krejčí splnila už dvakrát. Objevila tam nejen smysl dobrovolnické práce, ale i bohatství obyčejných lidských vztahů a nekomplikovaný přístup k životu. Na východě Afriky navíc našla i to „pravé“ téma pro diplomovou práci.

Afrika ji fascinuje už od středoškolských let, kdy se chtěla stát válečnou zpravodajkou nebo bojovat proti šíření viru HIV. Nakonec zakotvila na CARITAS-Vyšší odborné škole sociální Olomouc a souběžně na Cyrilometodějské teologické fakultě UP, kde nyní dokončuje navazující magisterské studium oboru Mezinárodní humanitární a sociální práce.

Poprvé – a hned navždy

První příležitost k pobytu v Africe využila ve druhém ročníku bakalářského studia, kdy strávila pět měsíců povinné praxe v severozápadní Ugandě. Místo, kde poprvé uskutečnila svůj sen, neslo příznačný ná-

zev – byla v Nebbi. V městečku se zhruba 36 tisíci obyvateli pracovala jako dobrovolník projektu Adopce na dálku pražské Arcidiecézní charity.

Ve spolupráci s místní pobočkou Charity navštěvovala školy a rodiny ugandských dětí, kterým pomáhala s dopisy českým adoptivním rodičům a aktualizovala jejich profily. „Občas bylo například nutné některé děti z programu vyřadit, protože se odstěhovaly, některé dívky byly také třeba i ve 13 letech vdané a těhotné. Řešili jsme bohužel i syndrom CAN, Child Abuse and Neglect, tedy problém zneužívání a týrání dětí,“ popisuje olomoucká studentka. Organizovala také interaktivní workshopy,

při kterých se děti učily například poznávat příznaky rozšířených infekčních chorob včetně cholery nebo malárie a osvojit si potřebné hygienické návyky.

„Od té doby už jsem chtěla do Afriky pořád,“ říká Marcela. A to i přesto, že sama jednomu z vážných rizik neunikla – malárie ji vyřadila z provozu na víc než týden a později se ještě vrátila. I tuto zkušenost bere pozitivně – mohla si na vlastní kůži otestovat místní zdravotnický systém, i když se hospitalizace obávala. „Bylo o mne ale výborně postaráno, střídavě o mne pečovali kolegové, naše paní kuchařka a řádové sestry, které u nemocnice bydlely,“ vzpomíná s úlevou. →

Téma pro diplomku: Školní zahrady v Keni

Do Afriky vyrazila znovu letos v březnu. Zamířila do Keni na tříměsíční pracovní stáž s organizací ShineBean. Na školách Barchando a Gobeby zjišťovala, jak k potravinové bezpečnosti a snižování chudoby přispívá projekt školních zahrad. Keňané i Ugandané jsou podle ní zvyklí zejména na finanční pomoc zvenčí, je ale důležité, aby se naučili postarat se sami o sebe. Příležitost k tomu nabízí právě budování zahrad na rozlehlých školních pozemcích. „Na nich si mohou školy vypěstovat vše, co potřebují. V Barchandu tak například dostávají děti díky školní zahradě obědy připravované z vlastních zdrojů. Chovají společně ovce nebo slepice a pěstují základní zeleninu, kukuřici či fazole. Škola zároveň funguje i jako trh pro místní komunitu, vytváří tak zisk a může budovat fond, díky němuž mohou žáci například pokračovat ve studiu na střední škole.“

V Keni okusila každodenní život vesnické rodiny, u které bydlela, a to včetně nedostatku vody, nízké úrovně hygieny či bezpečnosti nebo „ubytování“ s potkany i šváby. „Zpočátku to bylo hodně náročné, ale bylo to potřeba. Člověk se tím posune, pozná své limity a zjistí, že zvládá vlastně daleko víc věcí, než si doposud myslel.“ Blízký kontakt s konkrétními lidmi jí navíc umožnil lépe poznat místní podmínky.

„Můžu tak účinněji pomáhat a také zasvěceněji informovat doma. Naplňuje se tak moje dosavadní studium i budoucnost,“ ujišťuje.

Kulturní šok? Při návratu do Evropy

Východní Afrika s bohatou kulturou mnoha etnických skupin jí přirostla k srdci. Zpět ji táhne také mentalita tamních lidí, nádherná příroda a prostý, i když nelehký každodenní život. „Lidé tam kladou velký důraz na rodinu, namísto systému sociální podpory se prostě musejí spoléhat na sebe navzájem a mezilidské vztahy jsou tak důležitější a semknutější, než tady. Žijí ten základní život, který tady asi taky kdysi byl. Jsou usměvaví, nespěchají, život si užívají ze dne na den, a to i navzdory řadě nebezpečí a rizik. A když žijete na vesnici, jste v daleko užším kontaktu s přírodou, která je tam překrásná,“ neskývá nadšení Marcela.

I proto pro ni bývá návrat domů těžší, než by se zdálo. „Člověk se na odlišné podmínky adaptuje zhruba po třech měsících, pak je připraven v dané kultuře žít. A najednou to přetrhne a vrátí se do zdejšího spěchu a stresu, kde se na něj nikdo neusměje, nezeptá se, jak se má a komunikuje většinou jen díky mobilu. Kulturní šok tak zažívám spíše až při návratu do Evropy,“ říká Marcela Krejčí.

Bc. Marcela Krejčí, DiS. (* 1991)

V lednu se chystá k obhajobě diplomové práce v navazujícím magisterském oboru Mezinárodní humanitární a sociální práce na CMTF UP. V Ugandě a Keni strávila celkem osm měsíců jako stážistka projektu Adopce na dálku Arcidiecézní charity Praha a organizace ShineBean. Pět let pracovala také jako dobrovolník pro Maltézskou pomoc, Charitu Olomouc a Arcidiecézní charitu Olomouc. V současné době působí jako stážistka v centrále Člověka v tísni v Praze, kde pomáhá s projekty na Srí Lance, Filipínách, v Barmě a Kambodži.

Jako každá mince má i Keňa svou lepší a horší tvář. Záleží jen na tom, na kterou z nich se vaše oči zaměří a v jakém světle si v paměti uchováte tuto nádhernou zemi.

V šatech z tradičních keňských látek s kolegou – evangelickým knězem pomáhajícím svépomocným skupinám a drobným farmářům.

V Keni se skupinou žen, s nimiž se podílela na pomoci dětem i dospělým s ochranou před písečnou blechou – parazitem žijícím v prachu a napadajícím dolní končetiny.

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová

absolvent

Lenka Konrádová:

Soudím tak,
abych se ráno
mohla podívat
do zrcadla

Lenka Konrádová (* 1972)
Právnickou fakultu Univerzity Palackého absolvovala v roce 1996. O tři roky později ji prezident Václav Havel jmenoval soudkyní. Byla předsedkyní senátu Okresního soudu v Olomouci. V roce 2006 absolvovala stáž u Krajského soudu v Ostravě. Od poloviny roku 2010 je natrvalo soudkyní olomoucké pobočky tohoto krajského soudu, je členkou odvolacího senátu specializovaného na dopravu.

„Když je člověk jmenován soudcem, dostane do rukou obrovskou moc. Ale s tou je třeba nakládat velmi opatrně a k jejímu výkonu přistupovat s pokorou,“ říká Lenka Konrádová. Velmi dobře ví, o čem mluví. Absolventka Právnické fakulty Univerzity Palackého a nyní soudkyně olomoucké pobočky Krajského soudu v Ostravě zachází s touto mocí už téměř dvacet let.

Přiznává, že právo – přesněji trestní právo, ji lákalo už od konce základní školy. „Trestní právo je atraktivní už svým obsahem. Mě navíc zajímají lidé a jejich osudy. Lákala mě i možnost nějakým způsobem přispět k tomu, aby se trestné činy neděly.“ Svým tahem na branku, pílí a jak sama říká i díky příznivým okolnostem se k němu dopracovala. „Dělám práci, která mě baví. A baví mě pořád. I po těch letech a po těch zkušenostech, které mám za sebou.“

Po promoci a krátké pracovní zkušenosti v advokátní kanceláři nastoupila jako justiční čekatelka na Okresní soud v Olomouci. Složila justiční zkoušky a dostala se k vytouženému trestnímu právu. Svůj první rozsudek si už přesně nevybaví, o prvních letech v soudcovském taláru však mluví jako o letech krušných a enormně náročných. „Zpracování se a navíc vyrovnání se s tím, že rozhoduju o vině a trestu, nebylo zrovna snadné. Práci jsem žila ve dne v noci.“ vzpomíná Lenka Konrádová a dodává: „Myslím, že i v této profesi musí člověk získat určitou rutinu.“ Na okrese soudila deset let obecnou kriminalitu a mimo to se specializovala na trestnou činnost v dopravě.

Respekt k soudům se vytrácí

V soudní síni řešila i mediálně sledované kauzy jako smrt školačky po pádu trampolíny, zpronevěru exstarosty Štěpánova nebo pašování anabolik do věznice Mírov. „Nikdy to nevnímám tak, že by mě snad média měla ovlivnit v tom, jak rozhodnu. Nebo snad že bych se měla snažit nějak víc. Vždycky se snažím být vnitřně srovnaná se svým rozhodnutím.“ Kdyby mohla, přimluvila by se za větší medializaci řízení s viníky dopravních nehod. „Když jsem začínala, převažovaly v dopravě nedbalostní trestné činy. Dnes ale přibývá případů, kde je jasný úmysl, roste agresivita řidičů. Chování na silnici je odrazem společnosti. A vhodný způsob medializace by mohl fungovat jako prevence,“ je přesvědčená soudkyně.

Podle ní je neutěšený stav dnešní společnosti úzce spojen i s autoritou soudů. „Nemám dobrý pocit z nerespektování pravidel slušného chování, natož pak předpisů a zákonů. Lidé ztrácejí respekt k soudům. Klidně přijdou do soudní síně v teplácích či kraťasech. Na začátku sice uctivě pozdraví, ale pokud zamítnete jejich odvolání, tak už pozdravit neumějí,“ naznačuje.

Když má definovat „dobrého“ soudce, příliš dlouho nepřemýšlí. Úspěch se v této profesi podle ní měří jen velmi těžko. „Soudce musí mít v sobě určitý cit pro spravedlnost. S ním se člověk narodí a během života si ho pěstuje a rozvíjí. Musí to být člověk zdravě sebevědomý a nesmí mu chybět odvaha,“ zamýšlí se. A jak je pro ni těžké samotné rozhodování? „Rozhoduji tak, abych měla dobrý pocit z odvedené práce, abych se ráno mohla sama na sebe podívat do zrcadla. Musím vědět, že jsem udělala maximum proto, abych projednávanou věc objasnila, abych rozhodla podle výsledku dokazování a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“

Důležitá je pro ni ještě jedna věc – umět odpočívat. „Bez toho by to nešlo. Mě nabíjí sport,“ říká výtečná tenistka, lyžařka, hráčka badmintonu, cyklistka, bruslařka...

Hrdá Olomoučanka

Její profesní dráhu olivnila řada příznivých okolností. Například obnovení Právnické fakulty Univerzity Palackého v roce 1991. Lenka Konrádová je absolventkou jejího úplně prvního ročníku, promovala před 20 lety. „Byť jsem Olomoučanka a hrdá Olomoučanka, musela jsem na vysokou školu jít. Když jsem totiž končila gymnázium v roce 1990, právnická fakulta tady ještě nebyla,“ vysvětluje, proč začala práva studovat v Bratislavě. „Studium bylo spojeno s neustálým cestováním do školy a ze školy, studovala jsem ve slovenštině, zkrátka negativa studia na Slovensku převážila nad pozitivy a obnovení olomoucké právnické fakulty, které se navíc časově sešlo s rozdělením Československa, mi umožnilo návrat do rodné Olomouce.“

A byl to šťastný krok. V historicky prvním ročníku obnovené fakulty jich studovalo pouze šedesát. „Ta doba a atmosféra byly úžasné. Nízkému počtu studentů odpovídal i individuálnější přístup vyučujících, což považuji za velké plus našeho studia.“ V jejich vzpomínkách má pevné místo první děkan Miroslav Liberda. „Byl to vyučující s lidským přístupem a za fakultu doslova dýchal.“

Kontakt se svou alma mater Lenka Konrádová neztratila ani po letech. S fakultou nadále spolupracuje, a to především jako vedoucí diplomových prací a garant odborné praxe studentů na olomoucké pobočce Krajského soudu v Ostravě. „Tak aspoň částečně mohu vrátit škole to, co mi dala během studia.“

zrcadlení

foto:
Gabriela Knýblová

Yogeta Dahal je první bhútánskou studentkou v České republice. Její tříměsíční studijní pobyt na přírodovědecké fakultě je výsledkem spolupráce katedry rozvojových studií a Royal University of Bhutan v rámci programu Erasmus+. Na své domovské univerzitě studuje obor Management přírodních zdrojů.

ཨོ་ལོ་མོ་གཞུང་ན་གཞིན་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྦྱང་སའི་ས་གནས།

ངེ་གི་མི་ཚེ་ནང་ལུ་ ཡུ་རོ་བ་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ 'འགྲོ་ཉི་འདི་ འགོ་ཚོགས་དང་པ་མིན་མ་
དང་ན་ལུ་འོང་ནི་གི་ འགོ་སྐབས་ཚོབ་ལྷོ་ དགའ་བ་དང་ རྫོོ་བ་ ལྷུང་ཡི། འདི་མ་ཚད་
ང་བཅས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལས་ ར་འོང་མི་ ཨ་ལོ་ཡང་ འགོ་དང་པ་རང་ ང་ཨིན་ལས
ང་བཅས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐོར་ལས་ སྐབ་ད་ ཁོང་ཡང་ ང་བཅས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འོང་གི་
སློབ་དང་དང་འདོན་ སློབ་ལྷོ་རང་བརྟེན་པ་མས།
ན་གིས་མི་རྩེ་ཡང་ བསམ་པ་བཟང་དག་དང་ ཁོང་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ལམ་ལུགས་
རྒྱུ་མ་ཅིག་མེན་པ་ གཞན་མི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ལམ་ལུགས་ལུ་ཡང་ ལྷུས་ཞབས་འབད་དེ་
བརྩེ་མཚོང་འབད་ མི་ཅིག་ཨིན་མས། ང་བཅས་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ན་གཞིན་ཚུ་ཡང་
ང་བཟུམ་ལྷོ་ འགོ་སྐབས་ཚོབ་པ་ཅིན་ ལུས་ཚོད་དང་ཟད་འགོ་ཚུ་
རྒྱ་བཟང་མ་འགྲོ་བར་ དོན་དང་ལྡན་པ་ཅིག་ ཨིན་མས།
རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནང་ གནམ་གཤིས་གནས་སྟངས་རང་འབད་ཅུང་
ཚོད་སྡུག་ཏོག་ཏོ་དང་ ལུས་ཚོད་ཨ་ལེས་ ཅིག་ཁར་
ཚོལ་ལུ་གི་ལུས་ཚོད་ཨིན་མ་ལས་ ལྷི་ལས་མར་གཞུ་བཟང་ཅུང་ ཤིང་རྩེ་མེ་རོ་འབད་
ག་ནི་བ་མཚོད་ཏོག་ཏོ་དང་ དགའ་ཏོག་ཏོ་མཚོང་མ་མས།
ང་འགོ་དང་པ་ན་སྦྱོང་པ་ད་ ལུས་ལྷན་སྦྱང་ལུ་ ཅིག་ནང་རང་
ཚོ་རོགས་ལེ་ཤ་བཟོ་རྒྱུགས་ཅིག་ འདི་མ་ཚད་ རང་སྦྱོང་སའི་
ཁྱིམ་ཚང་རྒྱ་དང་མཉམ་ཡང་ འབྲེལ་བ་ལེགས་ཤོམ་བཟོ་སྟེ་
རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་སྦྱོང་དོ་བཟུམ་ལྷོ་ རྫོོ་བ་དེ་ཏོག་ཏོ་འབྲུང་ཡི། ཨིན་ཅུང་ ཁོམ་
དང་གཡུས་ཁ་ལས་མར་འགྲོ་མ་ད་ ཁོང་གི་ལ་སྐད་འདི་གི་ དཀའ་ངལ་ཨ་ཙོ་བྱུང་ཡི།
ད་ལྷོ་འབད་མ་ད་ ང་ན་འོང་སྟེ་ ལུས་ལྷན་སྦྱང་འཛོགས་ལི་ ད་སྐམ་ཉ་ལས་མེད་པ་
དེ་མ་ཅིག་གི་བར་ན་རང་འབད་ཅུ་ ང་གིས་ ལུས་ཚོད་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་
ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་ ལྷུབ་འབྲེལ་ལེགས་ཤོམ་ཚོབ་པའི་རེ་བ་སྦྱོམ་ཡོད།
བཀྲིན་ཚེ།

Olomouc – místo pro mladé lidi

Isem šťastná, že jsem k vám díky programu Erasmus mohla přijet. Vaše univerzita je obrovská, fakulty a katedry jsou rozptýlené po celém městě, což je velmi odlišné od univerzity v Bhútánu. Protože jsem zde jedinou studentkou z Bhútánu, měla jsem příležitost jej představit a byla jsem uchválena, jaký je o moji zemi zájem. Přírodovědecká fakulta a lidé, kteří pracují na univerzitě, se ke mně chovají velmi přátelsky a cítím se zde vítaná.

Olomouc je studentské město, kterému dominují mladí a energičtí lidé. Překvapilo mě počasí, které je poměrně nepředvídatelné: teplá sluneční rána, oblačná odpoledne a studené větrné večery. Jasně oranžové spadané listy dodávají místu na kráse. Město Olomouc je živé ve dne v noci. Pro mladé je to prostě dokonalé místo pro život, vzdělávání a objevování. Město vás nenechá v klidu po duševní ani fyzické stránce. I když vás zaměstnají přednášky a studium, pořád ještě můžete dělat spoustu věcí: večer se procházet a poznávat okolí, přátelit se s dalšími studenty na výměnných programech, s nimiž si můžete vyměňovat názory na různé kulturní zvyky, účastnit se různých akcí a samozřejmě objevovat město a navštěvovat různá místa. Během mého krátkého pobytu se odehrálo tolik věcí, že nebyl čas na lenošení!

Díky

V Liberci mají tramvaje. Jezdili jsme se tam na ně z Chřibské dívat. „Jsou v pralese tramvaje?“ Vypytával jsem se pak pořád. Otravoval jsem s tím i na lodi. Celý měsíc jsem měl mořskou nemoc a myslel jsem na tramvaj, ve které jsem se nikdy nesvezl, protože jsme neměli na lístek. Táta nám neřikal, jaký to tam v té Brazílii bude. Dneska je mi jasný, že to nevěděl, ale tenkrát jsem si představoval, že ví všechno. Když jsme přistáli, pršelo. Když jsme se na mulách čtrnáct dní kordrali do pralesních hor, pršelo. A když jsme konečně dorazili až na kopec, kde jsme si měli vykolíkovat pozemek, pršelo ještě víc. Máma prohlásila, že jestli nepřestane pršet, tak všichni dostanem zápal plic a pomřem. Táta na to řekl, že kdybysme zůstali v Chřibské a on dělal dál ve sklárně, už by byl kvůli tubere dávno pod drnem a my s ním, protože bysme pomřeli ne na liják, ale hlady. Takže prý se na to má máma dívat tak, že už jako žijem do foroty. Máma tomu podle mě nerozuměla a my taky ne. My tři děti. Franz, Hans a já Heinrich. Pořád jsme měli hlad a když konečně přestalo pršet, táta nám dal do ruky sekryu a řekl, že musíme postavit hnízdo. Vysekát do stromu zářezy, abychom tam mohli vylízt, pak žebřík a pak nařezat klacky a do dvou větví úplně nahoře zaplést hnízdo. Nechápalí jsme proč. „Protože tady žijou divoký zvířata,“ řekl táta. „A jaký?“ začali jsme se bát. „Divoký prasata a malý pumy, taky asi v noci můžou vylízt nějací hadi, co já vim,“ řekl a zamračil se.

A tak jsme se do toho hnízda rači rychle pustili. Já sekal klacky, Hans je tahal po žebříku a ve větvích jsme udělali takovou jako kolíbkou. Máma taky pomáhala a pak nám na mýtině, co jí zatím prosekával táta, vařila polívku.

V noci bylo hnízdo jakž takž hotový. Natahali jsme tam deky, co jsme měli na mulách, pod hlavou škrábavý chuchvalce pralesní trávy. V noci jsem si představoval divoký prasata, jejich rypáky a červený, vztekem zakalený oči. Do usínání mi zněl cinkot libereckých tramvajů, lampy na ulicích zhasínaly a na všechno lehounce prášil sníh.

Ráno se kolem válela mlha, déšť přestal, vypadalo to, že bude svítit slunce a strašně řvali neznámí ptáci. Za hradbama lián tiše našlapovaly pumy a někde v bahništi divoký prasata dřely štětiny o kůru stromů. Když jsem se naklonil, zavadil jsem hlavou o trs orchidejí. Nikdy jsem nic takového neviděl. Číchal jsem k nim, ale nevoněly. Slezli jsme z hnízda jak veverka, máma si roztrhla sukni a nadávala. Táta se ale usmíval a vykládal, kde všude budou pole a kde postaví barák. Já zatím viděl hnízdo z větví a obrovský stromy a nedokázal jsem si představit, že by je někdo dokázal pokácet. Jenže táta to pole viděl a už plánoval, kolik potřebuje sehnat chlapů, aby mu s těma stromama pomohli. Já jsem ale byl v duchu doma. V Chřibské a pak taky v Liberci na náměstí a za žádnou cenu jsem nechtěl být tady v tom temném, studeným, upršeným pralese, kde si táta představoval náš skvělejší život. Dostali jsme půdu za hubičku, to jo, strašně velké kus půdy, takovej, jakej bysme nikdy doma mít nemohli. Ale hlad, hlad jsme tady měli stejnej. A máma, ta byla zaběčená úplně jako táta. Museli jsme s ní na návštěvu za ostatníma, co přišli taky z Čech, abysme si od nich vypůjčili zásoby a vydyndali z nich rozumy, jak se takový pole dělá.

Šli jsme asi hodinu a narazili jsme na nějaký Thieleovy. Ti už tady prej jsou dva roky a vědí, co a jak. Máma od nich dostala mouku a dokonce vajíčka. Asi si je vyseděli ve svém hnízdě. Měli už posta-

venou chatrč na muřích nohách a v jednom rohu pole na borovici jsem jejich hnízdo zahlídnul. Bylo už trochu rozpadlý, a když jsem to viděl, měl jsem pocit, že se nám to může povísta taky, to pole a nověj barák. Thieleovi měli dvě děti. Malou Gretu a eště menšího Rudiho. Byli to dva strašně špinaví usmrkanci. Celí shrbení cosi umetali na poli a rozhazovali semena. Nikdy jsem nikoho tak špinavýho neviděl. Asi budu taky tak špinavej, za dva roky v pralese. Doma jsme do tý tramvaje nesměli nejenom proto, že jsme neměli na lístek, ale možná i proto, že jsme byli umolousaná chátra z hor, ale takhle, takhle olepení blátem a špínou jsme nebyli nikdy.

Cestou zpátky po uzounký pralesní pěšině jsme se všichni báli a pořád jsme zakopávali o ztrouchnivělý liány a představovali si oči pum, co na nás svítěj, a taky jsme viděli velký, huňatý opice. Dělal strašnej rámus a paní Thieleová říkala, že je to děsná havěť, která jim loni sežrala půlku úrody kukuřice. Ten jejich barák je na kůlech proto, aby se k nim nedostaly žádný zvířata. Ale prej jsou tady i jedovatí hadi, ale nejhorší jsou jedovatí pavouci, ti prej kousnou a rána se zanítí a nepomůže nikdo jinej než stará indiánská šamanka, co jí osadníci říkají Vovozona. Tady prej nejsou žádný léky, jenom indiánský odvary a kytky. Vzpomněl jsem si na lékárnou starýho Hillebrandta, s jeho nablýskanýma lahvičkama s broušenýma uzávěrama z tmavýho nebo čirýho skla. Vždycky nám dal kousek lékořicovýho pendreku a říkal, že máme dbát na hygienu.

Dny šly. Přecházely do ročních období, který se nestřídaly. Žádný podzim, stromy v pralese nežloutly. Žádná zima. Jenom dřina. A vedro. Nebo deště. Tupý údery a zvuky sekry, svištění brousku po rezavým ostří.

Provazy omotaný kolem tlustých stromů, výkřiky chlapů, ať si dáme pozor, že už padá. A pak padl starý Lucas, když se na něho sesul strom urvanéj větrem. Svítání, jedno za druhým, věčně zelený pralesní šero, bolavý svaly a spokojenej táta, co se od Vovozony naučil kouřit dým-

ku nacpanou voňavýma bylinama. Jeho tubera zmizela, už nekašlal krev. Máma se usmívala. Dřina. A odpoledne matě ve vydlabané dýni. Matě zahání hlad. A handlování všeho za všechno. Někdo má slepici, my máme víc dřevěnýho uhlí, co táta dělal i doma. Krauspenharovým se urodilo víc ječmene, nám víc kukuřice. Naše evropský šaty se dávno rozpadly, zetlely ve věčný vlhkosti, co o ní táta tvrdí, že vyhnala tuberu z nemocných plic.

Už nevím, jak vypadá ulice. Už nevím, co to znamená, když se řekne obchod. Zapomněl jsem na plynový lampy a na hranatý vysoký baráky. Až jednou táta povídá, že pojedeme prodat naše dřevěný uhlí do města. Kdyby řekl na Měsíc, bylo by to stejnej. Šlapem za mulama týden. A pak druhej. Zastavíme se jenom v noci, u ohňů gaučů a honáků, táta vytáhne harmoniku. Hraje ten šlágr z divadla „Kde domov můj“, ale zpíváme to německy. Honáci brečí jak malí. A pak před náma velký město. Porto Alegre. Tady jsme před těma zelenýma pralesníma staletíma přistáli. Táhnem pytle s uhlím do jakéhosi skladu, táta si zastrčí peníze do plátěnýho sáčku a uváže si ho na krk. A pak mě vede ulicema. Koukám jak puk na skutečný domy a bolí mě za krkem, jak se snažím dohlídnout vysoko. A najednou táta zavelí „nasedej“ a strčí mě do tramvaje. Než se vzpamatuju, ve sele to zacinká a já kluk z pralesa se poprvé svezu. Mám pocit, že koleje vedou až někam do Liberce.

povídka Hnízdo

Markéta Pilátová

Markéta Pilátová (* 1973)

Spisovatelka, překladatelka, novinářka. Na FF UP vystudovala bakalářský obor Latina a historie a magisterský obor Romanistika a historie. Na UP několik let také pracovala jako odborná asistentka.

Působila i na katedře slavistiky v Granadě ve Španělsku a vedla zahraniční redakci týdeníku Respekt. V současnosti pracuje jako učitelka krajanů v Brazílii. Do češtiny přeložila román mexické spisovatelky Normy Lazo s názvem Věřící a kultovní argentinský komiks Ricarda Linierse Macanudo. Je autorkou několika románů – Žluté oči vedou domů, Má nejmilejší kniha, Hrdina od Madridu nebo básní Zatýkání větru; její knihy byly několikrát nominovány na prestižní cenu Magnesia Litera a Cenu Josefa Škvoreckého. Píše také knihy pro děti. V lednu 2017 vyjde její román o Janu Antonínu Baťovi S Baťou v džungli.

Foto: Jiří Sobota

„Francjosef“ a Olomouc

Letošní sté výročí úmrtí císaře Rakouské a od roku 1867 Rakousko-uherské říše Františka Josefa I., narozeného 18. srpna 1830 v zámku Schönbrunn ve Vídni a zesnulého 21. listopadu 1816 tamtéž, bylo v Olomouci připomenuto výstavou ve zdejším Vlastivědném muzeu nazvanou František Josef I. v Olomouci.

Císařské návštěvy

Olomouc sehrála v životě tohoto 68 let panujícího monarchy vskutku významnou roli, navštívil ji celkem desetkrát. Během své třetí návštěvy se dne 2. prosince 1848 v olomouckém Arcibiskupském paláci ujal vlády nad Rakouskou říší, když se jí vzdali ve prospěch svého synovce a syna dosavadní císař Ferdinand I. Dobrotivý (1793–1875) a jeho legitimní nástupce arcivévoda František Karel (1802–1878). Jméno císaře Františka Josefa I. na jedné straně figuruje na dekretech, jimiž byla postupně a posléze i jako celek v roce 1860 zrušena C. k. Františkova univerzita v Olomouci a jejichž strůjcem byl tehdejší rakouský ministr kultu a vyučování Leopold hrabě von Thun und Hohenstein (řecený Leo von Thun-Hohenstein, 1811–1888), na druhé straně císař povolil roku 1867 zřízení dvou

Slovanských gymnázií na Moravě, v Brně a v Olomouci. Dne 5. srpna 1872 byl panovník přítomen části maturitních zkoušek na olomouckém Slovanském gymnáziu, sídlícím tehdy v Purkrabské ulici v domě čp. 150.

Zdravotní péče „za císaře pána“

Nejen vzdělávací ústavy, ale i zdravotnická zařízení mají v Olomouci svou c. k. historii. Připomeňme, že 1. dubna 1892 se usnesl moravský zemský sněm v Brně na návrh olomouckého poslance Augusta Weebera vystavět v Olomouci novou nemocnici, a to jako soubor pavilonů na svahu Tabulového vrchu v tehdy samostatné obci Nové Ulici; původní rozpočet činil 600 tisíc zlatých.

V letech 1894–1896 byl vybudován první pavilon Moravské zemské nemocnice, předaný jejich ředitelství 19. srpna 1896, s tím, že z celkem 268 lůžek bylo 105 lůžek přiděleno interně, 95 chirurgii, 56 oftalmologii a 12 lůžek bylo vyhrazeno pro nemocné infekčními chorobami. Dne 14. září 1896 byli do Moravské zemské nemocnice přestěhováni pacienti z dosavadní nemocnice nacházející se v nynějším areálu Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10, a 16. listopadu téhož roku byl první pavilon slav-

nostně vysvěcen. Gynekologie a porodnice se dočkaly vlastního pavilonu v Moravské zemské nemocnici na Nové Ulici 28. prosince 1899, další pavilony byly budovány v následujících letech.

Pamětní deska ve vestibulu prvně postaveného pavilonu dosud existuje a latinský nápis na ní zní v českém překladu následovně: „Za vládnoucího císaře Františka Josefa I. přikázal zemský sněm Markrabství moravského dekretem usneseným dne 1. dubna 1892 vystavět tuto budovu k ulehčení chorým.“

Nyní je v této budově, doposud personálem Fakultní nemocnice Olomouc nazývané „Francjosef“ a označené B1 a B2, umístěno Oddělení geriatric. Doufejme, že pamětní deska přečká plánovanou celkovou rekonstrukci nejstaršího pavilonu FN Olomouc a bude nadále připomínat velkorysou investici do zdravotní péče o obyvatele Olomouce a jejího širokého okolí „za císaře pána“.

Pozdrav z Olomouce – Moravská zemská nemocnice.

Pohlednice, J. Werner, Olomouc, před rokem 1909.

GoGEN

POWER
BANKA
JAKO
DÁREK

Prožij léto ve Státech!

ENJOY A REAL AMERICAN ADVENTURE

pracuj | cestuj | poznávej svět

| **STUDENT** | **AGENCY** | Pracovní pobyty

 USAWorkAndTravel | www.pracovnipobyty.cz | 800 100 300 | Dárek pro první registrované!